

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1972-1973

Nr. 6

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 3 april 1973

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING
Afwezig met kennisgeving, blz. 172

VERSLAGEN
Indiening, blz. 172

ONTWERP VAN DECREET
Indiening en verzending, blz. 172

ONTWERP VAN DECREET (Regering)
waarbij de bestemming wordt vastgesteld van voorlopige kredieten welke in mindering komen van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973.
Algemene beraadslaging, blz. 172
Artikelsgewijze behandeling, blz. 173

ONTWERP VAN DECREET (Regering)
betreffende de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut „Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen”.
Algemene beraadslaging.
Sprekers : de heren **Bourgeois**, verslaggever; **Chabert**, Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden; **Schiltz**; **Geldolf**; **De Croo**; **Van Geyt**; blz. 173
Artikelsgewijze behandeling, blz. 177

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN
Mededeling van de Voorzitter, blz. 178

BEGROTINGEN

1. Ontwerp van decreet (Regering) houdende de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — Sector Nederlandse Cultuur.
2. Ontwerp van decreet (Regering) houdende de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — Sector Middenstand.
3. Ontwerp van decreet (Regering) houdende de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — Sector Verkeerswezen.

4. Ontwerp van decreet (Regering) houdende de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — Sector Volksgezondheid en Gezin.
5. Ontwerp van decreet (Regering) houdende de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — Sector Landbouw.
6. Ontwerp van decreet (Regering) houdende de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — Sector Openbare Werken.
Algemene beraadslaging.
Sprekers : de heren **Verleysen**, verslaggever; **Chabert**, Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden ; blz. 179

ONTWERP VAN DECREET (Regering)
waarbij de bestemming wordt vastgesteld van voorlopige kredieten welke in mindering komen van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973.
Naamstemming over het gehele ontwerp van decreet, blz. 190

ONTWERP VAN DECREET (Regering)
betreffende de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut „Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen”.
Naamstemming over het gehele ontwerp van decreet, blz. 191

BEGROTINGEN

— **VOORTZETTING VAN DE ALGEMENE BE RAADSLAGING.**
Sprekers : de heren **Vanhaegendoren**; **Van Elewycck**; **De Croo**; **Van Geyt**; **De Bondt**; **Jorissen**; **E. Vansteenkiste**; blz. 193

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN
Mededeling van de Voorzitter, blz. 207

VRAGEN (Rgt. art. 51)
Schriftelijke vragen en antwoorden, blz. 207

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER VANDEKERCKHOVE, VOORZITTER

De heer **Van Hoorick**, en mejuffrouw **Devos**, secretarissen, nemen plaats aan het Bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend om 14 u. 10.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving :

de heren Vandenhove, Willems, ziek;

de heer Bertrand, buitenslands, (Europees Parlement) ;

de heren Adriaensens, De Baer en Van Lidth de Jeude, buitenslands ;

de heren Babylon, Boey, Clerckx, C. De Clercq, Dhoore, Dua, Grootjans, Vanderhaegen, Van Elsen, Vangronsveld, L. Vansteenkiste, van Waterschoot, Vlerick, ambtsverplichtingen.

VERSLAGEN

Indiening

De Voorzitter. — De volgende verslagen werden in diend :

Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973.

Sector Nederlandse Cultuur.

- door de heer **Adriaensens**, namens de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport — nr. 4 — 1/3-A;
- door de heer **De Bondt**, namens de Commissie voor onderwijs — nr. 4 — 1/3-B;
- door de heer **Poma**, namens de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming — nr. 4 — 1/3-C;
- door de heer **F. Blancquaert**, namens de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium — nr. 4 — 1/3-D;
- door de heer **Bourgeois**, namens de Commissie voor radio en T.V. — nr. 4 — 1/3-E;
- door de heer **Verleysen**, namens de Commissie voor de begroting — nr. 4 — 1/3-F.

Sector Middenstand.

- door de heer **Verleysen**, namens de Commissie voor de begroting — nr. 4 — III/2.

Sector Verkeerswezen.

- door de heer **Carpels**, namens de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium — nr. 4 — IV/2-A ;
- door de heer **Verleysen**, namens de Commissie voor de begroting — nr. 4 — IV/2-B.

Sector Volksgezondheid en Gezin.

- door de heer **Verleysen**, namens de Commissie voor de begroting — nr. 4 — V/2.

Sector Landbouw.

- door de heer **Verleysen**, namens de Commissie voor de begroting — nr. 4 — VI/2.

Sector Openbare Werken.

- door de heer **Verleysen**, namens de Commissie voor de begroting — nr. 4 — VII/2.

- door de heer **Bourgeois**, namens de Commissie voor radio en T.V., over het ontwerp van decreet betreffende de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut „ Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen” — nr. 82/2.

- door de heer **J. Verhaegen**, namens de Commissie voor de begroting, over het ontwerp van decreet waarbij de bestemming wordt vastgesteld van voorlopige kredieten welke in mindering komen van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — nr. 86/2.

ONTWERP VAN DECREET

Indiening en verzending

Het volgend ontwerp van decreet werd ingediend en naar de bevoegde commissie verzonden :

‘Ontwerp van decreet waarbij de bestemming wordt vastgesteld van voorlopige kredieten welke in mindering komen van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 — nr. 86/1.

Verzonden naar de Commissie voor de begroting.

ONTWERP VAN DECREET WAARBIJ DE BESTEMMING WORDT VASTGESTELD VAN VOORLOPIGE KREDIETEN WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUUR-GEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973

Algemene beraadslaging

De Voorzitter. — Aan de orde is het onderzoek van het ontwerp van decreet waarbij de bestemming wordt vastgesteld van voorlopige kredieten welke in mindering komen van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973.

De algemene bespreking is geopend.

Daar niemand is ingeschreven, is ze gesloten en gaan wij over tot het onderzoek van de artikelen.

CULTUURRAAD VOOR DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

Tabellen van de publikaties 1971 - 1972

Wie de tabellen van de publikaties 1971 - 1972 nog niet heeft ontvangen, kan die bekomen door bijgaande strook ingevuld terug te zenden naar het Secretariaat van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap, Paleis der Natie, Natieplein 2, 1000 - Brussel.

Gelieve op de omslag te vermelden : "Tabellen" .

Ondergetekene .....

Adres: .....

wenst ..... exemplaren van :

- Lijst van de gedrukte stukken per nummer (1)
- Alfabetisch zaakregister van de Gedrukte Stukken - Beknopte Verslagen - Handelingen - Bulletins van Vragen en Antwoorden (1)
- Alfabetisch auteursregister van de Gedrukte Stukken - Beknopte Verslagen - Handelingen - Bulletins van Vragen en Antwoorden (1)

(1) Het overbodige schrappen.

Datum .....*

Handtekening

Artikelsgewijze behandeling

Artikel 1.

De bestemming van de voorlopige kredieten welke in mindering komen van de kredieten der sectoren der begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973, wordt vastgesteld als volgt:

Aan de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden:	
a) Gewoneuitgaven	fr. 1 242 650 000
b) Buitengewoneuitgaven	fr. 70500000
Aan de Minister van Nationale Opvoeding - Nederlandstalig regime :	
Gewoneuitgaven	fr. 683 500 000
Aan het Ministerie van Middenstand :	
Gewoneuitgaven	fr. 111234 000
Aan de Minister van Verkeerswezen :	
a) Gewoneuitgaven	fr. 24 726 000
b) Buitengewoneuitgaven	fr. 63500000
Aan het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin :	
a) Gewoneuitgaven	fr. 9 239 000
b) Buitengewoneuitgaven	fr. 5000000
Aan het Ministerie van Landbouw:	
Gewoneuitgaven	fr. 5 225 000
Aan het Ministerie van Openbare Werken :	
Buitengewoneuitgaven	fr. 72500000

— Aangenomen.

Art. 2.

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1973.

— Aangenomen.

De naamstemming over het gehele ontwerp zal straks worden gehouden.

ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE BENOEMING VAN DE LEDEN VAN DE RAAD VAN BEHEER VAN HET UITZENDINGSINSTITUUT „BELGISCHE RADIO EN TELEVISIE, NEDERLANDSE UITZENDINGEN”

Algemene beraadslaging

De Voorzitter. — Aan de orde is de algemene bespreking van het ontwerp van decreet betreffende de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut „Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen”. De heer Bourgeois, verslaggever, heeft het woord.

De heer Bourgeois (op het spreekgestoelte). —

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, het ontwerp dat voorligt betreffende de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut „Belgische Radio en T.V.-Nederlandse uitzendingen” heeft tot doel een voorlopige regeling te treffen om de verkiezing van een nieuwe Raad van Beheer voor de B.R.T. door deze Cultuurraad mogelijk te maken. De mandaten van de beheerders zijn, zoals welbekend, sedert 31 december 1972 verstreken.

Waarom nu deze voorlopige regeling?

Ten eerste, de radio- en T.V.-uitzendingen behoren sedert de grondwetswijziging, tot de culturele aangelegenheden en zullen dus onder de bevoegdheid van deze Cultuurraad vallen.

De vernieuwing van de Raad van Beheer kan dus onmogelijk nog gebeuren op grond van de wet van 18 mei 1960, houdende organisatie van de instituten van de B.R.T.-R.T.B.

Ten tweede, een nieuwe wetgeving is ter zake in voorbereiding in vervanging van de hierbovenvermelde wetgeving. Maar het is onmogelijk op het huidige ogenblik te bepalen wanneer de globale hervorming voltooid zal kunnen worden. Wil men zorgen en instaan voor een continu beheer van de B.R.T.-instellingen dan kan niet worden gewacht op de goedkeuring van de nieuwe wetgeving.

Ten derde, wil het ontwerp ook, nu reeds onmiddellijk in een nieuwe regeling, de structuur van de Raad van Beheer van radio en T.V. aanpassen aan de vereisten van de cultuurautonomie, ondermeer door de evenredige vertegenwoordiging van de politieke strekkingen in de Raad van Beheer mogelijk te maken.

Het Cultuurpact bepaalt inderdaad in artikel 4 dat elke overheid, bekleed met openbare macht, erover zal waken, dat alle erkende representatieve verenigingen, en alle ideologische en filosofische strekkingen, deelnemen aan de voorbereiding en de uitvoering van het cultuurbeleid.

De Raad van Beheer wordt in zijn nieuwe, zij het voorlopige samenstelling, een soort prefiguratie van wat in de toekomst zal gebeuren bij toepassing van het Cultuurpact.

In die zin dienen de belangrijkste wijzigingen gezien te worden tegenover de wetgeving van 18 mei 1960 : ten eerste, een beperkte verhoging van het aantal leden van de Raad van Beheer tot 13 in plaats van 10; ten tweede, het aantal ondervoorzitters wordt drie in plaats van twee;

ten derde, er is een directe kandidaatstelling bij de Cultuurraad met een patronage van de kandidaten door de leden van de Cultuurraad en de verkiezing van de leden van de Raad van Beheer door de Cultuurraad zelf;

ten vierde, dit alles met een duidelijk uitgesproken bedoeling de Raad van Beheer samen te stellen conform de modaliteiten vermeld in het Cultureel akkoord, hetzij met een voldoende representatief

karakter om de verschillende politieke strekkingen zo volwaardig als mogelijk te laten vertegenwoordigen.

Voor de volledigheid dient er nog op gewezen te worden, wat ten andere reeds werd gezegd, dat het duidelijk om een voorlopig stelsel gaat met een voorlopige benoeming voor een beperkte termijn, namelijk tot op het ogenblik dat de globale hervorming is goedgekeurd. Dit betekent meteen dat de verkozen leden van de Raad van Beheer geen verworven rechten zullen kunnen laten gelden, op grond van hun benoeming in het kader van het huidige ontwerp. De Commissie heeft het ontwerp met eenparigheid van stemmen goedgekeurd. (**Applaus op de banken van de meerderheid**)

De Voorzitter. — De Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden) (**op het spreekgestoelte**). — Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega, Dames en Heren, ik moet eerst en vooral de heer Bourgeois danken voor het verslag dat hij heeft uitgebracht inzake het ontwerp-decreet dat voorziet in de benoeming van de nieuwe leden van de Raad van Beheer van de B.R.T.

Ik moge er nogmaals aan herinneren dat het de bedoeling is van de Regering een zeer bondig decreet voor te stellen ten einde onmiddellijk te voorzien in de nieuwe Raden van Beheer.

Het is U bekend dat de Regering het voornemen heeft om geheel de wetgeving en de structuur van de B.R.T.-R.T.B. te herzien. De Regeringsverklaring heeft terzake een timing voorzien. Ik streef ernaar om, in overleg met mijn Collega van Franse Cultuur, de heer Falize, deze timing te eerbiedigen zodat het nieuw ontwerp van decreet op de B.R.T. nog vóór het reces bij de Cultuurraad kan worden neergelegd. Vanzelfsprekend ware het mogelijk geweest reeds in dit decreet dat betrekking heeft op de Raad van Beheer nog andere beginselen in verband met de werking van de Raad van Beheer op te nemen.

Mijn Collega Falize en ikzelf zijn hier niet toe overgegaan omdat wij het wenselijk vonden een bondige tekst voor te stellen, die geen aanleiding zou geven tot grondige besprekingen of discussies en die zo spoedig mogelijk door de Hoge Vergadering kan worden aanvaard.

De Regering heeft, door zich in dit decreet te beperken tot het essentiële, duidelijk willen bewijzen dat het haar ernst is met de uitvoering van de Regeringsverklaring, namelijk de voorbereiding van een nieuwe wetgeving op de B.R.T. Om deze redenen zijn ondermeer geen nieuwe beginselen voorzien in verband met bepaalde onverenigbaarheden die in het Parlement reeds aanleiding hebben gegeven tot bespreking.

Evenmin is voorzien in dit decreet, een procedure

voor een eventuele herbenoeming van de in uitvoering van dit decreet te benoemen beheerders.

Ik wens nogmaals te benadrukken dat dit decreet een overgangskarakter heeft en dat de Raad van Beheer opnieuw zal moeten samengesteld worden zodra het fundamenteel decreet rechtskracht zal krijgen.

Daarom heeft de Regering gemeend er goed aan te doen gelijklopende teksten in te dienen zowel bij de Nederlandse als bij de Franse Cultuurraad.

De Regering zou wensen dat dezelfde teksten in beide Raden zouden worden aangenomen. Het is wel te verstaan dat de politieke groepen zich afzonderlijk en onderling zullen moeten beraden in verband met de aanduiding van de personen die zich bij de Griffie van de Cultuurraad hebben kandidaat gesteld en die zij wensen benoemd te zien.

In plaats van de proportionaliteit uitdrukkelijk in het decreet te voorzien, hebben wij ons gehouden aan de wettekst van 1960, maar het is duidelijk dat, wat de verdeling van de mandaten betreft, het beginsel vastgelegd in het Cultuurpact dient te worden nageleefd.

Wat het amendement van de heer Van Geyt betreft, meen ik dat er momenteel geen aanleiding bestaat dit voorstel te aanvaarden.

De wet van 1960 blijft nog van kracht ; alleen het aantal beheerders wordt gewijzigd. De fracties en het statuut blijven voorlopig ongewijzigd.

In geval er zich meerdere fracties in de Cultuurraad zouden vormen — indien wij het amendement van de heer Van Geyt willen volgen — zouden er nog meer waarnemers moeten zetelen en dit zou de goede werking van de Raad van Beheer onmogelijk maken. Ik stel voor het huidige stelsel te behouden. Het nieuwe decreet zal in een adviserend orgaan voorzien, waarbij ook kleinere groepen kunnen worden voorzien. (**Applaus op de banken van de meerderheid**)

De Voorzitter. — De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Schiltz (**op het spreekgestoelte**). — Mijnheer de Voorzitter, Dames, Heren, Collega's, de heer Minister heeft hier zoëven onderstreept dat het thans te behandelen ontwerp van decreet een voorlopige oplossing biedt in de vervanging of de vernieuwing van de mandaten van de leden van de Raad van Beheer van de B.R.T. Dat moest in ieder geval geschieden. Reeds lang heeft onze groep erop aangedrongen dat een einde zou worden gemaakt aan de anomalie die tijdens de vorige mandaatsperiode van deze Raad van Beheer bestond, namelijk het feit dat het bestuursorgaan van de Nederlandse Radio en Televisie in ons land mede werd benoemd door de Franstalige leden van Kamer en van Senaat, al naar gelang van de beurtrol van deze beide instellingen, met het gevolg dat in deze Raad van Beheer de verhouding tussen de verschillende opinies in het Vlaamse land niet getrouw werd weergegeven, wat alleszins als een inbreuk op een gezond functioneren van de democratie moet worden beschouwd.

Wij zijn verheugd dat ons thans de gelegenheid wordt geboden in het raam van de culturele autonomie aan deze anomalie een einde te maken. Vermits het hier slechts een voorlopige regeling betreft, is het niet passend deze gelegenheid te misbruiken om het beleid van de B.R.T. als dusdanig in discussie te stellen. Het is ten slotte slechts een zeer beperkt decreet en ik zal mij dan ook onthouden in te gaan op bepaalde vraagpunten, die naar aanleiding daarvan, kunnen worden gesteld. Wij hopen dat zeer spoedig, Mijnheer de Minister, zoals U het toegezegd heeft, door het neerleggen van een ontwerp van decreet op het gehele statuut van de B.R.T. ons de gelegenheid zal worden geboden dit zeer belangrijke aspekt van het beleid in ons land nader uit te diepen.

Ik veroorloof mij even aan te stippen, zonder enige kwaadaardigheid, dat de vaststelling van het aantal leden van de Raad van Beheer blijkbaar een tikje zonderling is. Men heeft er dertien gekozen. Ik ben niet bijgelovig aan dit getal en wil er noch een positieve noch een negatieve kwalificatie aan toeschrijven. Maar het komt ons voor dat men een beetje heeft gemanipuleerd met dit aantal, omdat het wel zeer toevallig is dat een vermeerdering, in meer of min, met een enkele eenheid waarschijnlijk een meer genuanceerde weergave van de machtsverhouding tussen de diverse groepen zou te zien hebben gegeven. Klaarblijkelijk heeft men zich niet kunnen onttrekken aan een zekere proportionaliteit, maar dan toch het globale aantal derwijze gemanipuleerd dat bepaalde verhoudingen enigszins kunnen verdoezeld blijven. Dit zal ons niet beletten voorlopig genoegen te nemen met dit stelsel, hoewel naar onze mening daar ergens een oncorrectheid in schuilt. Wat het amendement van de heer Van Geyt betreft, begrijp ik dat er desbetreffend een probleem bestaat. Nochtans geloof ik dat men hierover geen principiële moeilijkheden of discussies moet openen. Het zou voor de werking van de Raad van Beheer van de B.R.T. waarschijnlijk geen hinderpaal zijn, mocht er een waarnemer bijkomen om bij wijze van advies een politieke mening te vertegenwoordigen, die weliswaar bescheiden aanwezig is, maar dan toch een constante aanwezigheid is in het Vlaamse land. De beste waarborg tegen elke vorm van discriminatie bestaat er naar mijn mening in dat men, vertrekkend van een feitelijke toestand, aan alle constante uitingen van politieke opinies in het Vlaamse land, de gelegenheid geeft zich te laten horen, zij het dat men aanvaardt dat er een meetbare omvang moet zijn om een beslissende stem te krijgen.

Het is uit eerbied voor het pluralisme, dat wij aanvaardden dat waarnemers van de communistische opinie aan bod zouden komen.

Dat zijn, Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, de bedenkingen die onze fractie wenst te formuleren. Wij zullen het wetsontwerp goedkeuren als een voorlopige regeling en kijken met belangstelling uit naar de inhoud van het globaal statuut van de B.R.T.

De Voorzitter. — De heer Geldolf heeft het woord.

De heer Geldolf (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, de socialistische groep zal dit ontwerp van decreet stemmen, in afwachting dat een wet en twee decreten grondig het statuut van de Uitzendingsinstituten zullen wijzigen. Zoals de Memorie van toelichting bij het decreet het uitdrukkelijk zegt, beschouwen wij dit als hebbende een voorlopig karakter en geenszins als een prefiguratie van het uiteindelijke omroepstatuut.

Als positieve punten zien wij:

1. het feit dat een einde wordt gemaakt aan een verwarring die het gevolg is van de geschapen toestand omdat op 31 december 1972 het mandaat van de leden van de Raad van Beheer van de beide Instituten vervallen was ;
2. de rechtstreekse benoeming door de Cultuurraad, waardoor een ingewikkelde procedure door een eenvoudige en duidelijke procedure werd vervangen ;
3. het leggen van een verband tussen de wil van het kiezerskorps of de volkssouvereiniteit en de samenstelling van de Raad van Beheer; ook al kan men discussiëren over het feit of, door het aantal leden van de Raad van Beheer juist op dertien te brengen, er aan de proportionele vertegenwoordiging iets wordt gewijzigd ten voordele of ten nadele van de ene of de andere groep.

De wet van 18 mei 1960, gestemd tegen de wil in van de socialisten, heeft nooit de goedkeuring van onze partij gekregen. Wij hebben ons nooit kunnen verenigen met :

1. de willekeurige samenstelling van de Raad van Beheer ;
2. het onttrekken van belangrijke bevoegdheden aan de Raad van Beheer;
3. de uitgebreide machten van de directeur-generaal, onder meer bij de aanwerving van bepaalde categorieën van personeelsleden.

In een definitief statuut zullen wij dan ook aandringen :

1. op werkelijke bevoegdheden en uitgebreide informatie van de Raad van Beheer;
2. op de oprichting van een ruim samengestelde omroepraad waarin de economische, sociale, culturele en verbruikersorganisaties vertegenwoordigd zijn ;
3. op een efficiënte controlemogelijkheid door de Cultuurraad op deze parastatale.

Tot nog toe kenden wij de situatie dat over deze parastatale, in uitzondering met vele andere, in het Parlement — en a fortiori in de Cultuurraad, — weinig geweten was. Is het niet typisch dat het laatste jaarsverslag dat voor deze instelling beschikbaar is, het verslag over het jaar 1970 is, hoewel wij ons in

1973 bevinden. Dat jaarverslag is zeer beperkt en er worden slechts een gering aantal exemplaren ter beschikking gesteld van Kamer en Senaat en vele leden van deze vergaderingen kregen het nooit te zien.

Dat jaarverslag bevat schier geen gegevens over het financieel beheer. Ik wil daaraan nog toevoegen dat wij in het definitieve statuut een oplossing aan al deze problemen wensen te zien geven, maar ook aan iets dat dikwijls aanleiding is geweest tot verwarring: het verband tussen de instituten en het parlement. Inderdaad, de wet van 1960 heeft duidelijk de onafhankelijkheid van de instelling bepaald ten opzichte van de uitvoerende macht dus de Regering. Wij kunnen dat principe ten volle onderschrijven. Men heeft dit echter verward met onafhankelijkheid ten opzichte van het Parlement. Het Parlement en de Cultuurraad, elk voor zijn bevoegdheid, moeten ook op dit terrein op de meest volledige wijze controle kunnen uitoefenen op deze parastatale zoals op alle andere. Wij dringen dus aan opdat de Regering alles in het werk zou stellen om het ontwerp van wet en de twee ontwerpen van decreet, die het definitief statuut moeten regelen, zo snel mogelijk aan het Parlement en aan de Cultuurraden zouden worden voorgelegd. Een moderne democratie staat of valt met een democratisch beheer van de massamedia. **(Applaus bij de leden van de B.S.P.)**

De Voorzitter. — De heer De Croo heeft het woord.

De heer De Croo (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, ik denk dat alle fracties van deze Cultuurraad dit interimontwerp van decreet zullen goedstemmen. Inderdaad, wij waren genoopt hier een beslissing te nemen om de huidige Raad van Beheer, in enigszins tijdelijke onwettelijkheid, te vervangen. Ofschoon het principe van de standvastigheid van de administratie hier ten voordele van de Raad van Beheer heeft gespeeld, was het normaal dat wij vandaag, of zodra het kon, overgaan tot de vervanging van deze leden.

Wij zijn speciaal verheugd dat dit wellicht het eerste, zij het ook beperkte ontwerp van normatief decreet is, dat in deze Cultuurraad zal worden goedgestemd en wij denken dat het de aanloop zal zijn voor een grondige discussie over het beheer, de oriëntatie, het bestuur, de inhoud van onze radio en televisie. Wij staan inderdaad voor deze eigenaardigheid, dat blijkbaar geen rekenschap kan worden gevraagd door de Cultuurraden, vroeger door het Parlement, aan de met de voorgedij van de B.R.T. belaste Minister en dat wij dat afgestaan hebben aan een Raad van Beheer. Deze Raad van Beheer zal nu in de proportie van de samenstelling van deze Cultuurraad worden vastgelegd, proportie waarvan wij blijkbaar de cijfers reeds kunnen vaststellen. Wat mij echter treft, en dat is een meer persoonlijke opmerking is dat wij op deze weg meer en meer tot de

evenredigheidsprincipes komen, meer en meer tot de afweging van de verschillende ideologische of levensbeschouwelijke visies, wat misschien ergens een middelmatigheidskleur zou kunnen schenken aan deze belangrijke instituten van opinievormende aard.

Ik meen te mogen vertolken dat onze groep met eenparigheid het ontwerp van decreet zal goedstemmen, en dat wij weliswaar een uiterst belangrijk debat zullen hebben in de Commissie en in de Cultuurraad aangaande de grond van de zaak. Het enige dat wij verwachten is, gezien deze beheerders slechts tijdelijk kunnen aangesteld worden tot, wanneer het nieuwe statuut voor de andere aanstellingsprocedure en voorwaarden zal voorzien zijn, wij niet te lang in deze voorlopige sfeer mogen blijven ageren. Wij zullen het onze bijdragen om dit ontwerp van decreet uit te voeren. **(Applaus bij de leden van de P. V. V.)**

De Voorzitter. — De heer Van Geyt heeft het woord.

De heer Van Geyt (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, ik geloof dat het decreet dat ons vandaag wordt voorgelegd in feite betekent dat men een eerste stap wil doen naar het aanpassen van de samenstelling van de beheersorganen van de B.R.T. aan de nieuwe politieke toestand, die het gevolg is van het totstandkomen van de culturele autonomie en zulks in een context die mede werd gekenmerkt door de ondertekening van het Cultuurpact, onder meer door de verantwoordelijke leiders van de drie partijen die de huidige regeringsmeerderheid samenstellen, alsook door de Kommunistische Partij die ik hier vertegenwoordig. De twee aspecten van dit geheel — totstandkomen van de culturele autonomie en ondertekening van het Cultuurpact — zijn onafscheidbaar van elkaar. Dat is de reden waarom ik meen dat, opdat dit decreet werkelijk zou beantwoorden aan de aldus geschapen nieuwe toestand, het niet alleen de samenstelling van de Raad van Beheer moet voorzien op basis van de proportionaliteit, maar tevens de clausules van het Cultuurpact inzake vertegenwoordiging van alle in deze Raad aanwezige strekkingen dient te eerbiedigen. Weliswaar is het Pact nog niet omgezet in een wet of een decreet, maar het is een politiek akkoord dat alle ondertekenende partijen bindt, en meer biezonder de drie regeringspartijen.

Daarom heb ik een amendement ingediend omtrent de toevoeging aan de Raad van Beheer van een vertegenwoordiger met adviserende stem van deze strekking die doorheen de proportionele vertegenwoordiging niet aan bod komt. De verantwoording van dit amendement verwijst naar één van de voornaamste beschikkingen van het Cultuurpact, volgens hetwelk, wanneer een beheersorgaan is samengesteld op proportionele basis, er daarnaast een adviescommissie dient opgericht te worden, waar alle erkende gebruikers en alle ideologische en filosofische strekkingen zullen vertegenwoordigd zijn.

Het Pact zegt dienaangaande uitdrukkelijk, dat deze vorm zal toegepast worden op de B.R.T.-R.T.B. Vermits echter dergelijke adviescommissie pas zou worden opgericht, op basis van het toekomstig decreet houdende het definitieve statuut van de B.R.T., bestaat er geen andere mogelijkheid om het voorlopig decreet dat wij vandaag bespreken te laten beantwoorden aan de vereisten van het Cultuurpact inzake inspraak van de minoritaire strekkingen, dan het door mij voorgestelde amendement te aanvaarden.

Sta me toe, Mijnheer de Minister, deze bewering nog even te staven aan de hand van twee andere bepalingen van dit Pact, dat door de regeringspartijen en door mijn partij werd ondertekend. In punt 4 staat vermeld: „Elke overheid, bekleed met de openbare macht, zal erover waken dat de representatieve verenigingen en alle ideologische en filosofische strekkingen deelnemen aan de voorbereiding en de uitvoering van het cultuurbeleid. Met dit doel zullen zij een beroep kunnen doen op geschikte organen en structuren met het oog op inspraak en advies.” Verder bepaalt punt 18 uitdrukkelijk, dat het recht op vertegenwoordiging van een organisatie in een orgaan van beheer, bestuur of advies uitsluitend steunt op de aanwezigheid in de schoot van de verantwoordelijke openbare instantie van een vertegenwoordiging (van de strekking) waartoe de organisatie zich bekennt. Wat de B.R.T. betreft, gaat het dus om niets anders dan om de aanwezigheid in de Cultuurraad, voorwaarde waaraan de Kommunistische Partij ontegensprekelijk voldoet.

Dat is de reden waarom ik door middel van het door mij ingediende amendement heb gepoogd, dit decreet te laten beantwoorden aan het Pact dat mede door de drie regeringspartijen werd ondertekend. Ik wil eraan toevoegen dat in deze Raad weliswaar één partij zetelt die het Cultuurpact niet heeft ondertekend, maar dat haar woordvoerder zijn instemming heeft betuigd met de inhoud van het amendement. Ik zou dan ook willen besluiten met de wens uit te spreken, dat de regeringspartijen hun praktische houding ten opzichte van dit belangrijk geval van de nieuwe samenstelling van de Raad van Beheer van de B.R.T., in overeenstemming zouden brengen met de letter en de geest van het Cultuurpact.

De Voorzitter. — Dames en Heren, hiermede is de algemene bespreking beëindigd en gaan wij over tot de artikelsgewijze bespreking.

Artikelsgewijze behandeling

Artikel 1.

„De Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen” staat onder het gezag van een Raad van Beheer, bestaande uit dertien leden, benoemd door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeen-

schap binnen dertig dagen na de bekendmaking van dit decreet.

Bij dit artikel is er een amendement, voorgesteld door de heer Van Geyt, dat luidt als volgt:

In fine van dit artikel toevoegen wat volgt:

„De Raad van Beheer omvat ook een lid-waarnemer met adviserende stem.”

De heer Van Geyt heeft zijn amendement reeds besproken, zodat wij overgaan tot de stemming bij zitten en opstaan.

Wordt het amendement gesteund? (**Verschillende leden van de Volksunie en het lid van de Kommunistische partij staan op**).

De tegenproef (**meerdere leden van de regeringspartijen staan op**).

Het amendement van de heer Van Geyt is dus verworpen.

Mijnheer Van Geyt, wegens de verwerping van uw amendement bij artikel 1, meen ik dat U zult akkoord gaan over het feit dat uw amendement bij artikel 3 eveneens komt te vervallen.

De heer Van Geyt. — Ja, Mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Artikel 1 is dus aangenomen.

Art. 2.

§ 1. Om tot lid van de Raad van Beheer te worden benoemd moet men van Belgische nationaliteit zijn en de burgerlijke en politieke rechten genieten, de leeftijd van volle vijftien jaar niet bereikt hebben en zijn woonplaats hebben in België.

§ 2. Het lidmaatschap van de Raad van Beheer is onverenigbaar met dat van de Kamer van Volksvertegenwoordigers of van de Senaat of van het vast personeel van het Instituut.

Het is insgelijks onverenigbaar met het lidmaatschap van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut: „Radiodiffusion-Télévision belge, Emissions françaises”.

— **Aangenomen.**

Art. 3.

De leden van de Raad van Beheer worden gekozen op een lijst van personen die zich binnen tien dagen na de oproep verschenen in het **Belgisch Staatsblad**, kandidaat hebben gesteld bij het bureau van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap. Om ontvankelijk te zijn moet elke kandidatuur worden gesteund door tenminste tien leden van de Cultuurraad.

— **Aangenomen.**

Art. 4.

§ 1. De benoemingen geschieden bij geheime stemming.

§2. Ieder lid van de Cultuurraad beschikt over één stem, die hij uitbrengt door op zijn stembiljet de naam aan te duiden van de kandidaat aan wie hij de voorkeur geeft.

Benoemd zijn de dertien kandidaten met het grootste aantal stemmen; bij staking van stemmen, krijgt de jongste kandidaat de voorkeur.

Indien het aantal kandidaten het aantal toe te wijzen mandaten niet overtreft, worden deze kandidaten zonder verdere formaliteiten als verkozen uitgeroepen.

§3. De leden van de Cultuurraad kunnen bij het stemmen voor een werkend lid, op hetzelfde stembiljet een plaatsvervangend lid aanwijzen.

De kandidaten die stemmen hebben verkregen als plaatsvervangers, worden gerangschikt in afzonderlijke reeksen, volgens de naam van de werkende leden aan wie zij op de stembiljetten zijn toegevoegd.

Een zelfde persoon kan als plaatsvervanger voor twee of meer werkende leden worden aangewezen. Eveneens kunnen de werkende leden verscheidene plaatsvervangers hebben, die achtereenvolgens tot hun opvolging worden geroepen.

Niemand kan tegelijkertijd werkend en plaatsvervangend lid zijn.

— **Aangenomen.**

Art. 5.

De Raad van Beheer kiest uit zijn leden een voorzitter en drie ondervoorzitters, bij afzonderlijke en geheime stemmingen en bij volstreekte meerderheid der uitgebrachte stemmen.

De voorzitter en de ondervoorzitters worden verkozen voor de duur van hun lidmaatschap van de Raad van Beheer, zoals deze voortspuit uit de toepassing van artikel 6.

— **Aangenomen.**

Art. 6.

Het mandaat van de leden van de Raad van Beheer eindigt uiterlijk negentig dagen na de bekendmaking in het **Belgisch Staatsblad** van het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap tot vaststelling van het statuut van de instelling belast met de radio- en televisiedienst.

— **Aangenomen.**

Art. 7.

Voor zover zij het uitzendingsinstituut „ Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen ” betreffen, worden de artikelen 5,6,7,8 en 9, § 1, van de wet van 18 mei 1960 houdende organisatie van de Instituten der Belgische Radio en Televisie opgeheven.

— **Aangenomen.**

Art. 8.

Dit decreet treedt in werking de dag waarop het in het **Belgisch Staatsblad** is bekendgemaakt.

— **Aangenomen.**

De naamstemming over het gehele ontwerp van decreet zal te 16 uur plaatshebben.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Ik wil meteen laten weten dat, indien dit ontwerp van decreet wordt aangenomen, ik de fracties wil uitnodigen aan de Cultuurraad zo spoedig mogelijk de kandidaten voor te dragen, opdat zij zouden kunnen aangesteld worden tijdens een volgende openbare vergadering van de Cultuurraad.

De heer Schiltz. — Mijnheer de Voorzitter, het zijn niet de fracties die de kandidaten moeten aanduiden. De fracties moeten kiezen tussen de voorgestelde kandidaten.

De Voorzitter. — Het is nochtans goed dat wij vanwege de fracties bepaalde voorstellen krijgen, zodat desgevallend een regeling kan worden getroffen, in het belang van alle fracties.

Nog andere opmerkingen? (**Neen**)

Aldus zal geschieden.

BEGROTINGEN

1. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973 — SECTOR NEDERLANDSE CULTUUR.**

2. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973 — SECTOR MIDDENSTAND.**

3. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973 — SECTOR VERKEERSWEZEN.**

4. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE**

**CULTUURGEMEENSCHAP
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973
— SECTOR VOLKSGEZONDHEID
EN GEZIN.**

5. **ONTWERP VAN DECREET
HOUDENDE DE BEGROTING
VAN DE CULTURELE ZAKEN
VAN DE NEDERLANDSE
CULTUURGEMEENSCHAP
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973
— SECTOR LANDBOUW.**
6. **ONTWERP VAN DECREET
HOUDENDE DE BEGROTING
VAN DE CULTURELE ZAKEN
VAN DE NEDERLANDSE
CULTUURGEMEENSCHAP
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973
— SECTOR OPENBARE WERKEN.**

Algemene beraadslaging

De Voorzitter. — Aan de orde is de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 voor de sectoren :

- Nederlandse Cultuur ;
- Middenstand;
- Verkeerswezen ;
- Volksgezondheid en Gezin ;
- Landbouw;
- Openbare werken.

Met toepassing van artikel 59bis, §6, van de Grondwet wordt over de zes voorliggende ontwerpen van decreet houdende het globaal krediet waarvan de Cultuurraad de bestemming bepaalt, één enkele algemene beraadslaging gehouden. (*Instemming*) De algemene beraadslaging is geopend. De heer Verleysen, algemeen verslaggever, heeft het woord.

De heer Verleysen (verslaggever) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, geachte Dames en Heren Collega's, onze nog piep-jonge Cultuurraad bespreekt vandaag voor de tweede maal een begroting van de Culturele Zaken voor de Nederlandse cultuurgemeenschap.

In vergelijking met vorig jaar werd er reeds een aanzienlijke vooruitgang geboekt voor wat het tijdstip van de bespreking betreft. In 1972 hebben we in een ijlt tempo gewerkt opdat de begroting zou gestemd zijn vóór het parlementair verlot. We zijn daar grotendeels in geslaagd. Dit jaar werd de begroting veel vroeger ingediend en het is te wijten aan de regeringscrisis, dat we eerst vandaag in de gelegenheid zijn, de bespreking aan te vatten.

Deze bespreking is voorzeker één der meest belangrijke die in deze Cultuurraad plaats vindt, omdat ze ons de gelegenheid geeft, niet alleen de financiële

middelen ter beschikking te stellen van de Minister van Nederlandse Cultuur, maar ook en vooral omdat ze ons de kans biedt een grondig onderzoek te wijden aan het cultureel beleid in ons land, maar dan speciaal wat het Nederlandstalig deel hiervan betreft.

Deze bespreking moet ons ook duidelijk aantonen hoever we reeds gevorderd zijn op de weg naar de culturele autonomie.

Iedereen weet dat deze weg lang is en zeer veel hindernissen zullen moeten opgeruimd worden, maar besprekingen zoals vandaag moeten aantonen dat we reeds op weg zijn en dat we vastbesloten zijn zonder verpozen voort te gaan.

Het wil ons voorkomen dat dit onderzoek het best geschiedt aan de hand van de wet van 21 juli 1971, artikel 2 en de verslagen uitgebracht aan uw Commissie voor de begroting, door de onderscheiden commissies van uw Raad.

We stellen het op prijs, nu reeds een speciaal woord van dank te richten tot de heren Collega's Adriaenssens, De Bondt, Poma, F. Blancquaert en Bourgeois voor de spoed en degelijkheid met dewelke zij voor een waarheidsgetrouwe weergave van de bespreking in hun respectievelijke commissies hebben gezorgd. We zullen straks op deze verslagen nader ingaan, want het lijkt ons logisch dat we eerst even onderzoeken hoe groot het volume is der middelen die ons door het Parlement worden ter beschikking gesteld, vooraleer we over de verdeling en besteding spreken. Vooreerst zal ik over de culturele dotaties handelen. Tijdens de bespreking van deze culturele dotaties in de bevoegde commissie van de Kamer van volkvertegenwoordigers herinnerde de toenmalige Staatssecretaris de heer F. Van Acker aan het Regeerakkoord van januari 1972 en vooral aan punt 10 van de afdeling B, hoofdstuk IV, hetwelk luidt als volgt: „Het globale bedrag van de culturele zaken zal de culturele kredieten, die thans in de verschillende begrotingen ingeschreven worden, hergroeperen in zoveel secties als er betrokken departementen zijn (de niet-onaantastbare kredieten van Nationale Opvoeding; het krediet „Toerisme” van Verkeerswezen; de kredieten „sportinfrastructuur” van Volksgezondheid enz.)

” Alleen het globale bedrag, met aanduiding van het bedrag dat aan de culturele ontwikkeling op het grondgebied van Brussel-Hoofdstad moet besteed worden, wordt door het Parlement gestemd samen met de rijksmiddelenbegroting. Elke cultuurraad regelt er de definitieve bestemming van.

” Elke minister van wie de begroting een culturele sectie bevat, zal voor elke betrokken cultuurraad het gedeelte van de begroting verdedigen dat zich bevindt in het document dat aan de genoemde raden wordt voorgelegd. ”

Dit document bevat kredieten voor een totaal bedrag van 7 244 806 000 frank. Dit betekent een stijging in vergelijking met vorig jaar van ongeveer een half miljard frank of 7,4%. Wanneer men echter rekening houdt met het bedrag inzake kredieten, hetwelk in

de cijfers van 1972 begrepen was, maar nadien terug naar het departement van Tewerkstelling en Arbeid werd overgeheveld, dan belooft de stijging 15,9%. Van dit bedrag wordt aan de Nederlandse Cultuurraad 4,1 miljard toegekend en aan de Franstalige 3,1 miljard.

De verhouding per materie ziet er uit als volgt :

Onderwijs 3,5 miljard, waarvan 2,2 miljard voor de Nederlandstalige en 1,3 miljard voor de Franstalige Cultuurraad.

Permanente vorming: daarvoor wordt 0,9 miljard voorzien, tussen de beide gemeenschappen verdeeld als volgt:

- 0,5 miljard voor de Nederlandse,
- 0,4 miljard voor de Franstalige cultuurgemeenschap.

De andere culturele uitgaven beschikken over 2,8 miljard, hetwelk bij gebrek aan objectieve normen in twee gelijke delen is verdeeld.

De inspanning voor Brussel-Hoofdstad bedraagt 165,9 miljoen frank voor de Nederlandse en 394,4 miljoen voor de Franse cultuur. Dit betekent, in vergelijking met 1972, een stijging met 26% voor de kredieten ten bate van de Vlamingen en 2,5% voor de kredieten ten bate van de Franssprekende Brusselse gemeenschap.

Om alle misverstanden uit de weg te ruimen wensen we er op te wijzen dat zowel de begroting van de gemeenschappelijke culturele zaken als de begroting van Nationale Opvoeding — gemeenschappelijke sector — een reeks kredieten behelst die de werking verzekeren van tal van culturele instellingen welke op het grondgebied van Brussel gevestigd zijn. Denken we maar aan de wetenschappelijke instellingen, musea, de Muntschouwburg, het Paleis van Schone Kunsten, het Filmmuseum, het Belgisch Centrum voor Muziekdocumentatie, Mudra, Cinematheek van België enz.

Op een opmerking over deze voorlopige verdeling van de kredieten tussen de beide gemeenschappen deelde de heer Staatssecretaris mede dat de verdeling als volgt geschiedt:

- voor het onderwijs volgens de behoeften die voortvloeien uit de wettelijke en reglementaire beschikkingen;
- voor de permanente vorming : steunt de Regering zich op de verhouding tussen de totale omvang van het begrotingsontwerp voor 1973 voor de Nederlandse en Franse sector inzake nationale opvoeding;
- voor de andere culturele uitgaven, voor dewelke er nog geen objectieve criteria bestaan, wordt de dotatie — zoals reeds hoger gemeld — in twee gelijke delen verdeeld.

De ingeschreven kredieten zijn dus een trouwe weergave van het Regeerakkoord.

De stijging van de kredieten is voor een belangrijk deel te wijten aan de sociale programmatie, aangezien een groot gedeelte van de begroting van Cultuur

besteed wordt aan wedden en weddetoelagen. Dit is vooral voelbaar in de sector van het kunstonderwijs. De stijging in de sector der permanente vorming is het gevolg van de steeds meer uitbreiding nemende activiteiten, zoals de centra voor werkende jongeren, de uitbouw van de activiteiten in de rijkssportcentra en de animatie en leetuurvoorziening in de **vacantiecentra**.

De stijging in de „andere culturele activiteiten” werd vooral veroorzaakt door de overheveling van een aantal artikelen van de gemeenschappelijke begroting van de Nederlandse en Franse cultuur. We bedoelen hier vooral, de studiebeurzen aan buitenlandse studenten, toelagen Jeugd en Muziek, aankoop kunstwerken, reizen naar het buitenland, verspreiding van de film in het buitenland, en andere. Laten wij thans het onderzoek van de voorgestelde besteding aanvatten.

Het ijtempo waarin we vorig jaar gewerkt hebben stelde ons niet in staat het onderzoek te doen zoals dit in ons reglement werd vastgelegd. De Voorzitter hield eraan, vanaf dit tweede jaar, de procedure te volgen die we ons zelf hebben opgelegd. Het wil ons nuttig voorkomen, voor het goed begrip van hetgeen volgt, even de desbetreffende bepaling in herinnering te brengen.

Wij noteren : wijze van werken in begrotingszaken — artikel 47 van ons reglement:

„Het ontwerp van decreet houdende het totaal krediet, dat ter beschikking van de Raad gesteld wordt, met de voorstellen tot omslag over de **begrotingsposten**, wordt verzonden naar de Commissie voor de begroting van de Raad.

Deze commissie wordt voorgezeten door de voorzitter van de Raad. Zij wijst twee ondervoorzitters en één secretaris aan.

„Na een algemene bespreking in de Commissie voor de begroting worden de begrotingsstukken van de Raad door de voorzitter naar de verschillende commissies doorgezonden. Deze commissies formuleren eveneens zodanige algemene beschouwingen als zij dienstig achten en onderzoeken vervolgens, ieder voor zich, de artikelen van de tabellen die haar door de voorzitter voor onderzoek zijn aangewezen; zij stellen een van hun leden aan om over een en ander bij de Commissie voor de begroting verslag uit te brengen.

„De commissies behandelen de hun voorgelegde begroting aan een stuk door en tot de volledige afhandeling. Te dien einde houden zij ten minste twee vergaderingen in de loop van de eerste nuttige week na de indiening van de begroting en, eventueel, nog twee vergaderingen tijdens de volgende week.

„De beraadslaging over de begroting wordt, op de meest nabije datum na de indiening van het verslag, op de agenda van de voltallige vergadering van de Raad geplaatst.

„Wanneer het zich laat aanzien dat de algemene bespreking in de Raad meer dan één vergadering in beslag zal nemen, wordt de lijst van de sprekers op

het einde van de eerste vergadering ambtshalve afgesloten.”

In uitvoering van dit artikel werd het onderzoek van de verschillende artikelen van de functionele begroting over de verschillende commissies van de Raad verdeeld.

Ten einde de leden van deze Raad zo volledig mogelijk in te lichten werden de verslagen van deze commissies rechtstreeks aan iedereen toegezonden.

Het wil ons gepast voorkomen dat de verslaggevers van deze commissies, voor zover zij dit nog wenselijk en/of noodzakelijk achten, straks hun verslag voor deze Raad zouden toelichten.

Wijzelf zullen ons beperken tot een vermelding van wat er in elk van deze commissies onderzocht werd.

1. Commissie onderwijs

Deze commissie onderzocht de volledige sectie I van de begroting, namelijk het kunstonderwijs.

Uit het verslag van de heer De Bondt lichten we de zeer belangrijke passage uit de inleidende uiteenzetting van de heer Minister voor de Nederlandse Cultuur, namelijk waar hij citeert dat het kunstonderwijs gekenmerkt wordt door een spectaculaire groei van de schoolbevolking; de gevoelige toename van het aantal scholen en afdelingen, het experimenteren met nieuwe methodes en de drang om dit onderwijs van laag tot hoog te herstructuren en aan te passen aan de noden van deze tijd. De stijging van het aantal leerlingen van 30 000 in 1965 tot 100 000 in 1973 spreekt boekdelen.

Tijdens de bespreking werden vier belangrijke sectoren onder de loep genomen, namelijk de toepassing van de Orff-methode in het muziekonderwijs; de eis van de studenten in de architectuur om een opleiding hoger onderwijs van het lange type te bekomen; de inkrimping van de duur van het schooljaar in het kunstonderwijs en de bevoegdheid van de Cultuurraad inzake kunstonderwijs.

2. Uw Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport werd gelast met het onderzoek van sectie II — permanente vorming :

— littera's A tot C, artikelen 1 tot 16;

— littera's E tot F, artikelen 37 tot 42;

lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens :

— littera's A tot B, artikelen 43 tot 49.

Uit het verslag van de heer Adriaensens lichten we vooreerst de verklaring van de heer Minister dat naast een socio-economische planning een evenwaardige socio-culturele planning moet worden uitgewerkt. In deze optiek denkt de Minister aan de opvoering van de participatie van zoveel mogelijk burgers aan alle facetten van de cultuur en zal hij een bijzondere aandacht besteden aan de bevolkingslagen die tot nog toe de minste kansen kregen tot ontwikkeling en socio-culturele participatie.

Tevens denkt hij aan de werkings- en begeleidingsmogelijkheden van het bestaande socio-cultureel

werk en aan de verdere uitbouw van de noodzakelijke **infrastructuur**.

Tijdens de bespreking ging de bekommernis van leden vooral de richting uit van de betoelaging van de Vlaamse cultuur en in rond Brussel de betoelaging van wat de vakbonden op het stuk van de **volwassen**envorming doen ten bate van 'de arbeiders'; de activiteiten van de turnbonden, die gehinderd worden door de Koninklijke Belgische Turnbond; de te late uitbetaling van de toelagen aan de verenigingen voor jeugdwerk en aan de sportverenigingen; en ten slotte de noodzakelijkheid om de **jeugd**huizen naar behoren te inspecteren.

3. Uw Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium onderzocht in sectie II — permanente vorming : blz 11,

— littera D, de artikelen 17 tot 36 en in de secties III, IV en V andere culturele activiteiten :

— littera's A en B, artikelen 1 tot 11;

— littera's D tot K, artikelen 20 tot 88.

In zijn verslag maakt Collega Blancquaert melding van het groot aantal artikels van de gemeenschappelijke begroting die overgeheveld werden naar de autonome culturele begrotingen; hij wijst op het belang van het Cultureel verdrag met Nederland, waaraan niet minder dan 9 subcommissies werkzaam zijn. In totaal zijn er op dit ogenblik 34 culturele akkoorden afgesloten en zijn er nog een vijftal in voorbereiding.

Tijdens de bespreking in deze commissie werden niet minder dan 22 verschillende vragen gesteld die betrekking hadden op de moeilijkheden in de operawereld, de openbare lectuurvoorziening, de te geringe Vlaamse invloed in het Belgisch-UNESCO-comite; de schouwburgen en het toneel; de problemen van de concertzalen; de gebrekkige uitrusting in bepaalde musea en de onvoldoende kredieten om kunstwerken te kunnen aankopen; de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en de klasseringsproblemen; onze culturele **attaché's** in het buitenland, enz.

4. Uw Commissie voor radio en T.V. onderzocht in de secties III, IV en V, andere culturele activiteiten en het B.R.T. probleem.

Collega Bourgeois liet opmerken in zijn verslag dat er geen mogelijkheid bestond om aan nieuwe programma-initiatieven te denken met het beschikbare budget. Toch werd een rationele hervorming doorgevoerd, waarbij rekening gehouden werd met de uitslagen van een systematisch doorgevoerd kijken luisteronderzoek.

Tijdens de bespreking werd gevraagd dat het parlement meer kennis zou krijgen van het financieel beheer van de B.R.T., een betere informatie door de B.R.T. aan de parlementsleden, vooral dan aan de leden van de Commissie voor radio en TV; het al of niet wenselijk zijn van een nieuwe „Boemerangactie“ het vraagstuk der werelduitzendingen, de

zendsterkte van de B.R.T. en de verdere splitsing van de gemeenschappelijke diensten

De Commissie sprak de wens uit, de vraagstukken van radio en T.V. nog verder en op een zeer grondige wijze te kunnen bespreken.

5. Uw Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming onderzocht de kredieten in de secties III, IV en V, littera C, artikelen 12 tot 18.

Collega Poma herinnert in zijn verslag aan de rol die gespeeld wordt door de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde; hij vermeldt dat de heer Minister beloofd heeft dat het Nationaal Fonds voor de Letterkunde zal gesplitst worden. De Commissie toonde zeer veel belangstelling voor de diverse staatsprijzen voor literatuur en opperde de idee van het oprichten van een Nederlandse-Vlaamse Academie ter bevordering van de culturele samenwerking.

Ook de spellingmoeilijkheden kwamen ter sprake.

6. Ten slotte besprak uw Commissie voor de begroting een amendement ertoe strekkende een toelage van één miljoen frank te verlenen voor de bevordering van het plaatselijk cultureel leven te Brussel. Gezien dit amendement bij toepassing van de artikelen 48 en 38 van ons reglement slechts kan aanvaard worden indien ook de middelen worden aangeduid om deze uitgave te financieren voorhanden zijn, werd onderzocht of er inderdaad geen mogelijkheid was om bepaalde kredieten te verminderen. Vooraleer we echter „in eigen vel” beginnen snijden, was uw commissie van oordeel dat er een ruim onderzoek in verband met de noodzakelijkheid van de opvoering van de kredieten, moest worden doorgevoerd. De resultaten hiervan zullen dan aan het betrokken lid worden meegegeed. In afwachting van deze gegevens wordt het amendement ingetrokken. Ziedaar, waarde Collega's, in telegramstijl het meest essentiële uit de onderscheiden commissies voor de sector Nederlandse Cultuur. We zijn ervan overtuigd dat de betrokken verslaggevers straks zeer graag de werkzaamheden van hun commissies, alsook de antwoorden die zij mochten ontvangen op hun vragen, voor onze Raad zullen toelichten.

Deze wijze van werken zal zeker het monotone van een lang verslag en het vermoeiende luisteren naar eenzelfde verslaggever vervangen door een gevarieerd en boeiend relaas over onze bekommernissen en inspanningen ten bate van de culturele verheffing van ons Vlaamse volk.

Het wil ons voorkomen dat we mogen besluiten met onze tevredenheid uit te drukken over het feit dat het gesprek onder en met elkaar bevruchtend heeft gewerkt. De talrijke nieuwe initiatieven en de reeds doorgevoerde overhevelingen van kredieten zijn daar het beste bewijs voor.

We hopen dan ook dat wij tijdens dit „Samen op weg zijn” eenzelfde eerbied voor elkaars overtuiging zullen behouden, zodanig dat de alarmbel nooit zal

moeten luiden, maar dat integendeel uit de veelheid en verscheidenheid van opinies en ideeën een waardevolle culturele autonomie zou geboren worden.

Om deze actie onverpoosd te laten doorgaan, nodigen wij U uit, namens Uw Commissie van de begroting, dit ontwerp van decreet voor de Nederlandse Cultuur goed te keuren.

De Voorzitter. — De heer Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden) *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, het Bureau van de Cultuurraad heeft, in uitvoering van zijn reglement, besloten de bespreking van de culturele begroting 1973 deelsgewijze toe te vertrouwen aan de verschillende commissies van de Raad. Ik verheug mij in deze beslissing; het heeft mij in staat gesteld, zo kort na mijn ambt te hebben opgenomen, in detail in te gaan op de problemen van elke culturele sector. Tevens heeft het mij de gelegenheid geboden te luisteren naar de opvattingen en voorstellen die door de Leden van de Raad werden naar voor gebracht. Ik dank hen, zowel de leden van de meerderheid als van de oppositie, voor de belangstelling waarmee, soms in moeilijke omstandigheden, de besprekingen werden gevolgd. Ik hoop dat wij in deze constructieve geest verder zullen kunnen samenwerken.

De verslaggevers van deze begroting, de heren Verleysen, De Bondt, F. Blancquaert, Adriaensens, Poma, en Bourgeois stonden voor de moeilijke taak een synthese te maken van deze besprekingen. Zij werden hier op deskundige en toegewijde wijze bijgestaan door de ambtenaren-secretarissen van de Cultuurraad.

Ik dank de verslaggevers ten zeerste voor de spoedige en eminente wijze waarop zij dit verslag wel hebben willen klaarmaken.

Ik dank vooral de Voorzitter van de Cultuurraad omdat hijzelf het tempo van de werkzaamheden heeft aangegeven.

Inderdaad, waarde Collega's, het is door deze gemeenschappelijke inspanning dat de bespreking van de begroting van Nederlandse Cultuur nog voor het paasreces kan aangevangen worden.

Wat een normale procedure is, was door de U bekende politieke verwickelingen rondom de cultuurbegrotingen, sinds lange tijd niet meer het geval geweest.

Mijn voorganger Professor Van Mechelen was er nochtans in geslaagd — en ik dank en feliciteer hem hiervoor — een begroting haast kant en klaar voor te bereiden toen de Regering in november laatstleden ten val kwam. Zonder dit incident was deze begroting waarschijnlijk reeds behandeld en gestemd.

In elk geval zal ik, wat de behandeling van de begroting 1974 betreft, trachten in deze vrome intenties

te volharden en het vooral, zo hoop ik het, niet bij voornemens te laten. Door de behandeling van de begroting vóór de aanvang van het dienstjaar zouden wij opnieuw tot een parlementaire orthodoxie komen, waar ikzelf als kamerlid steeds op stond.

Ik zal bovendien trachten er zorg voor te dragen dat een beleidsnota wordt opgesteld en een achttal dagen vóór de aanvang van de begrotingsbespreking 1974 aan U zal worden overgemaakt.

Dames en Heren, voor een tweede maal wil ik hulde brengen aan het werk van mijn voorganger, de heer F. Van Mechelen. Wie niet bestendig aan de klaagmuur wil staan, kan met eigen ogen aanschouwen dat het culturele klimaat in Vlaanderen in de voorbije jaren op opmerkelijke wijze is veranderd. Het is er kwantitatief, maar het is er vooral ook kwalitatief op vooruit gegaan.

Promotie-initiatieven zoals de „Sportbiënnale” en de acties voor de „voortdurende vorming” brachten het cultuurbeleid in het dagelijkse leven onder de aandacht van alle bevolkingsgroepen, ook van wat ik zou willen noemen de cultureel „geïsoleerden”.

Het „Ballet van Vlaanderen”, de tentoonstellingen van Vlaamse kunst in het buitenland, de opgang van het kunstonderwijs, de eerste culturele centra die hun deuren openden : het zijn alle getuigen geweest van een dynamisch beleid.

Ik meen daarvoor mijn voorganger van harte te mogen feliciteren.

Het cultuurbeleid staat nochtans voor een enorme uitdaging. Wat onze welvaart aan economische welstand en luxe heeft opgebracht, heeft van onze maatschappij nog per se geen gelukkige maatschappij gemaakt en niet overal gelukkige mensen achtergelaten.

Een vijftal leitmotieven zou ik als algemene beginsels voor mijn beleid willen vooropstellen.

Ten eerste : wat de opdracht van het cultuurbeleid betreft.

Ik zie het als voornaamste functie van het cultuurbeleid, het humaniseren van de welvaart en de welstand.

De politieke rechten en de sociale zekerheden die de verworvenheden zijn geweest van een volle eeuw maatschappelijke strijd, zij kunnen maar bestendig en vervolmaakt worden door een recht op culturele participatie en culturele zekerheid.

Maar het cultuurbeleid is niet gewoon het derde luik in die drie zekerheden. De culturele participatie moet de mens ook ontvoogden en hem zichzelf leren bevrijden van de dwangneurosen van onze nieuwe consumptiemaatschappij.

Ten tweede, wat de democratisering van de cultuur aanbelangt.

Het is namelijk in deze orde van gedachten dat ik een correctief zou willen aanbrengen aan de slogan van de „democratisering van de cultuur”.

Deze democratisering mag niet alleen leiden tot het opklimmen op de sociale ladder; zij moet de jonge en de volwassen mens ook andere levenswijzen leren

ontdekken dan die welke onze welvaartmaatschappij al te eenzijdig dreigt op te dringen.

Het blijft dus zo dat ik de democratisering van de cultuur wel als prioritair blijf stellen, maar dan toch met dien verstande dat we niet alleen de cultuurgoederen moeten democratiseren, maar ook de mens moeten democratiseren : hem andere cultuurwaarden leren ontdekken dan die welke nu de meest gangbare zijn of de meest opvallende.

Geen „aristo-cultuur”, dus, zoals ik mij vroeger eens uitgedrukt heb, in de zin van een toegankelijk maken van sommige bourgeois-uitingen van cultureel leven, die meer gericht zijn op wat de Franstaligen zo uitstekend verstaan onder „m’as-tu vu”-cultuur.

In onze maatschappij waar het „niet alles voor de poes” is — om een wel erg actuele terminologie te gebruiken —, waar zich heel wat „gangreens” vastnestelen in de plooiën van onze soms overdadige welvaart, ook hier kan de democratisering van de cultuur begrepen worden als kruistocht voor meer oorspronkelijkheid en versobering. Een versobering van onze eigen levenswijze, een bescherming van natuur en milieu, van onze natuurlijke hulpbronnen, onze monumenten, het cultureel erfdeel van generaties die ons zijn voorgegaan.

Ten derde : wat de taak van de overheid aangaat.

Mijn Franse Collega Duhamel heeft eens een prachtige synthese gegeven van ons huidig tijdsbeeld. Hij zei namelijk het volgende :

„L’Histoire a connu des périodes, que l’on a pu appeler des périodes classiques, où les choses se mettaient en ordre; nous vivons actuellement une période qu’en d’autres temps on aurait appelée „romantique”, baroque, où les choses se mettent non pas en ordre mais en question.”

Inderdaad, deze allesbehalve rustige, klassieke tijd, die onze beschaving doorworstelt, stelt ook de oude zekerheden over de rol van de overheid ter discussie. Nieuwe regimes zijn opgestaan en zoeken hun heil in het doctrinair opdringen van één gelijkgeschakeld, gestroomlijnd cultuurpatroon. Het blijft mijn overtuiging dat een door de collectiviteit en een regime opgedrongen staatscultuur indruist tegen het wezen zelf van de cultuur.

Wij moeten echter voorzichtig zijn door te exclusief te veroordelen : ook van onze zogenaamde vrije maatschappij kent haar eigen vormen van culturele dwangsituaties,

- hetzij omdat essentiële socio-culturele voorzieningen ontbreken of te selectief beschikbaar zijn waardoor grote groepen burgers geen minimum intellectuele of culturele bestaanszekerheid hebben (ik denk aan de jonge werknemers, aan de gehandicapten, de cultureel „geïsoleerden”);
- hetzij omdat de toegang tot de cultuurgoederen buiten veler bereik ligt;
- hetzij omdat deze middelen en instrumenten eenvoudigweg niet bestaan.

Het is duidelijk dat de overheid-allereerst een complementaire taak heeft, maar zij zal vandaag meer

dan gisteren het recht hebben ook correctief op te treden, prioriteiten te leggen vooral daar waar de financiële middelen uiteraard beperkt zijn.

In een aantal domeinen zal — zoals dit in de evolutie van het onderwijs het geval was — de overheid ook zelf werkzaam en stimulerend moeten zijn. Dat geldt op de eerste plaats voor de infrastructuur; dat geldt ook in het opleiden en ter beschikking stellen van monitoren, culturele animatoren en consulenten.

Wij moeten meer en meer gaan investeren in mensen. Hoe meer de gemeenschap bereid is haar middelen te reserveren voor de culturele promotie, hoe meer zij het recht heeft waakzaam toe te kijken, te controleren en te oriënteren.

Vierde bedenking inzake de culturele taakverdeling tussen het Rijk, de provincies en de gemeentebesturen.

Nu het cultuurparlement in staat is een eigen wetgeving te maken, zullen wij er ook moeten naar streven orde op zaken te stellen in verband met de taakverdeling tussen de verschillende besturen.

Er zijn culturele activiteiten die zich op nationaal plan afspelen; andere hebben betekenis in provinciaal of regionaal verband; nog andere spelen zich louter op gemeentelijk vlak af.

Deze onderverdeling is geen appreciatie of een rangorde van waarden. Het lokale culturele leven is minstens zo belangrijk als de nationale culturele activiteiten.

Om die reden moeten de lokale en de regionale culturele initiatieven volwaardig tot ontplooiing kunnen komen. De ondergeschikte besturen moeten kunnen in staat worden gesteld deze culturele activiteiten te ondersteunen, te begeleiden en te betoelagen op dezelfde wijze als de nationale overheid dat doet.

De plaatselijk overheid is meer dan de nationale in staat het lokale culturele leven aan de basis te volgen en aan te moedigen. Nu is het zó dat de nationale overheid zich zowat op alle terreinen en op alle echelons beweegt. Het Ministerie van Cultuur geeft toelagen ook aan plaatselijke verenigingen en dat is noodzakelijk omdat vele gemeenten, namelijk deze met een deficitaire begroting, geen facultatieve toelagen kunnen uitkeren. Maar in wezen is het een abnormale toestand, omdat de nationale overheid te ver staat van het lokale initiatief. Het lokale initiatief dreigt te verstikken in een rompslomp van administratieve formaliteiten. Dit moeten wij in de toekomst vermijden.

Om deze redenen zou ik het ten zeerste toejuichen indien de Cultuurraad ook bepaalde culturele opdrachten aan de ondergeschikte besturen zou kunnen opleggen.

De Regering beraadt zich over dat probleem, dat door de Raad van State is opgeworpen.

Tenslotte een laatste algemene bedenking, die verband houdt met de enorme ontwikkeling van de cultuurmedia.

Het is een gemeenplaats te zeggen dat wij leven in

een snel evoluerende maatschappij. En toch is het zó dat de wereld de jongste tien jaar één eeuw veranderd is. Daartoe heeft de ontwikkeling van de wetenschap en de techniek in grote mate bijgedragen.

Deze ontwikkeling zal nog toenemen. Allerlei nieuwe media van cultuur- en kennisoverdracht zullen op de markt verschijnen. Zij zullen gemeengoed worden en weldra ook ter beschikking staan van de gewone man, zoals dat nauwelijks een tiental jaren geleden het geval is geweest voor de bandopnemer en het televisietoestel.

De werkelijk revolutie in de cultuuroverdracht zal plaats hebben wanneer de video-cassettes het vluchtige televisiebeeld zullen kunnen bestendigen en wanneer duizend-en-één ingeblikte onderwerpen via cassettes door het televisietoestel op elk uur van de dag en nacht zullen kunnen worden doorgezonden.

Een nieuwe uitdaging zal ontstaan voor het culturele verenigingsleven, voor elk individu dat opnieuw aan de verleiding van de beeldconsumptie zal worden blootgesteld.

Onze uitgeverswereld, onze bibliotheken, onze culturele centra, onze culturele organisaties, maar ook de overheid zullen zich dringend moeten bezinnen over de wijze waarop wij in de eerstvolgende jaren dit nieuwe medium in het cultuurproces kunnen opvangen.

Het heeft *immers* geen zin deze ontwikkeling een halt toe te roepen. Wel moeten wij bezorgd zijn de inhoud van deze programma's niet een commerciële weg in te sturen.

De begroting Nederlandse Cultuur is gesplitst in drie delen :

1. Het kunstonderwijs ten belope van 615 miljoen, dit is een stijging van 61,5 miljoen ten opzichte van 1972 of 11,67%.

Het globale volume van die sector wordt in principe bepaald naar gelang van de werkelijke behoeften.

2. De permanente vorming ten belope van 453 miljoen ten opzichte van 414 miljoen in 1972, dit is een stijging van 39 miljoen of 9,37%.

Het volume van de sector permanente vorming staat in een bepaalde verhouding tot de analoge sector van Franse Cultuur. Die verhouding is thans 54/46.

3. De andere culturele activiteiten ten belope van 1417 miljoen ten opzichte van 1 192,3 miljoen in 1972, dit is een stijging van 224,7 miljoen of 18,97%.

Het volume hiervan staat eveneens in een vaste verhouding tot de overeenstemmende sector van Franse Cultuur en is bepaald op 50/50.

Die sector omvat ook de dotatie van de B.R.T.-Nederlandstalige uitzendingen, die 972,3 miljoen bedraagt ten opzichte van 798,7 miljoen voor 1972, dit is een stijging van 173,6 miljoen of 27,87%.

De totale begroting Nederlandse Cultuur 1973 — gewone uitgaven — beloopt 2485,3 miljoen — met inbegrip van de dotatie aan de B.R.T. — Nederlandse uitzendingen — ten opzichte van 2149 miljoen voor 1972, dit is een stijging van 336,3 miljoen of 15,65 %.

Het globale volume van de gewone uitgaven 1973 beloopt dus amper 0,62% van de globale gewone uitgaven van het Rijk voorzien voor 1973.

De globale dotatie aan de Cultuurraden, die binnen het bestek waarvan de gewone begrotingen Nederlandse en Franse Cultuur en Gemeenschappelijke Culturele Zaken moeten worden bepaald, bedraagt slechts 7 245 miljoen dit is 1,8 % van de totale uitgaven van de centrale overheid voor 1973 en bereikt slechts 0,418 % van het B.N.P., tegen marktprijzen, voor 1973.

Eenieder zal het erover eens zijn dat dit werkelijk karige middelen zijn.

Het is totaal onmogelijk een doelgerichte cultuurpolitiek te voeren wanneer men het moet stellen met de kruimels die van de grote tafel vallen.

De groeivoet van de ter beschikking gestelde middelen — 15,65 % — ligt weliswaar iets hoger dan de groeivoet van het B.N.P. tegen lopende prijzen als hypothese voor 1973 werd genomen, namelijk 9,2 %, doch dit is vooral te wijten aan het feit dat de dotatie aan de B.R.T. op zichzelf reeds een stijging van 27,87 % vertoont terwijl het volume ervan praktisch 2/5 van de ganse gewone begroting van de Nederlandse Cultuur uitmaakt.

Die sterke stijging van de dotatie B.R.T. wordt hoofdzakelijk teweeggebracht door het effect van de revalorisatie van de wedden en lonen die in 1973 voor de eerste maal het eigen budget bezwaren en zeer sterk erop doorwegen wegens het sterk arbeidsintensief karakter van die instelling.

Dit geldt ook voor de meeste sectoren van Nederlandse Cultuur die hetzij rechtstreeks arbeidsintensief zijn, hetzij onrechtstreeks door betoelaging van organismen waarvan de werkingskosten hoofdzakelijk uit loonlasten bestaan.

Dit heeft onvermijdelijk tot gevolg dat elke nominale stijging van wedden en lonen een belangrijke doch louter nominale volumeaan groei van de begroting Nederlandse Cultuur meebrengt. Het hoeft geen betoog dat dit ernstige problemen doet rijzen voor het voeren van een doordacht en expansief beleid dat met de nodige spoed zou moeten leiden tot het scheppen van een leefwaardig cultuurmilieu.

Het valt echter te verwachten dat het thans reeds bestaande gebrek aan voldoende middelen in een zeer nabije toekomst nog sterker aangevoeld zal worden naarmate de sport- en culturele infrastructuur verder uitgebouwd wordt en de decreten met betrekking tot de werking van de culturele centra, de bibliotheken en de jeugdwerking, die thans ter studie liggen, kracht van uitvoering zullen krijgen.

De praktische mogelijkheid om een echt vooruitstrevend beleid te voeren moet leiden tot stagnatie en

het zal voor eenieder duidelijk zijn wat dit betekent voor een gemeenschap die ondubbelzinnig gekozen heeft voor een kwalitatieve, in plaats van een louter kwantitatieve groei.

Om stagnatie te vermijden zullen noodgedwongen nieuwe middelen voor het cultuurbeleid moeten worden gevonden.

In de mate van het mogelijke zullen die nieuwe middelen gezocht moeten worden in het verleggen van sommige prioriteiten in de aanwending van de huidige Rijksmiddelen, maar de vraag moet duidelijk worden gesteld of de nodige middelen voor de intensieve cultuurbeleving die door onze gemeenschap wordt geëist niet gezocht moeten worden in een rechtstreekse affectatie van de bestaande of van nieuwe heffingen op de enorme sommen die in ons land worden gependend en ook verdiend aan de meeste diverse vormen van spelen en weddenschappen.

Het lijkt tenslotte gerechtvaardigd dat de gemeenschap voor het tot stand brengen en het in stand houden van een levenswaardig cultuurmilieu, de beschikking zou krijgen over een rechtmatig deel van dit typische welvaartsverschijnsel.

Ik wil dit gedeelte van mijn inleiding tot de begroting Nederlandse Cultuur niet afsluiten zonder een korte bespreking te wijden aan wat voorzien wordt voor de ontplooiing van de Nederlandse Cultuur in de Brusselse agglomeratie.

In het raam van de culturele dotaties voor 1973 werd hiertoe op de diverse begrotingen die hiermee gemeoid zijn een totaal van 165 855 000 frank voorbehouden, dit is ongeveer 11% van de gewone uitgaven, na aftrek van de dotatie aan de B.R.T.

Dit bedrag geeft evenwel geen volledig beeld van wat voor het Nederlandstalig cultureel leven te Brussel wordt gedaan.

Naast de specifieke kredieten die dit bedrag samenstellen, zijn tal van kredieten voorzien die aan de ganse Nederlandse cultuurgemeenschap ten goede komen, met inbegrip van de Brusselse, zoals de ganse infrastructuur voor de permanente vorming, de toelagen aan de overkoepelende organen voor de volksontwikkeling en het jeugdbeleid, B.R.T.-Nederlandse uitzendingen en dergelijke.

Bovendien moet hierbij nog worden vermeld het belangrijke bedrag dat voorkomt op de thans bij de Wetgevende Kamers neergelegde Begroting Gemeenschappelijke Culturele Zaken waarin de Nederlandse cultuurgemeenschap voor de helft bijdraagt, en dat ten voordele komt van de gemeenschappelijke instellingen zoals de musea, de Muntshouwburch, het Paleis van Schone Kunsten, het Congrespaleis, het Filmmuseum, de Cinematheek, de Gemeenschappelijke Diensten van de B.R.T.-R.T.B. en dergelijke. Samen maakt dit een niet te onderschatten gedeelte uit.

Sta mij toe U meer concreet aan te tonen, waar ik bij de besteding van de gelden, die voor het cultuurbeleid werden uitgetrokken, de accenten wens te leggen.

Ik wens dit overzicht te beginnen met de sector van de „voortdurende vorming”, meer bepaald met het jeugdbeleid, dat in het regeerakkoord, terecht, ruime aandacht verdiende. In dit regeerakkoord werd gezegd: „de minister die de jeugdsector in zijn bevoegdheid heeft, is gelast met de coördinatie van de actie van een interministerieel comité voor de jeugd, gelast met de studie van alle jeugdzaken, die in de onderscheidene departementen worden behandeld”. Deze optie heeft een grotere betekenis dan het louter beantwoorden van een coördinatienood. Deze optie zou het begin kunnen zijn van een nieuwe fase in onze cultuurpolitiek, die inspirerend zou kunnen werken, ook voor andere departementen, die het welzijn van de bevolking op het oog hebben.

Deze optie is hier de bewuste keuze voor een reële jeugdpolitiek, die zich niet wenst te beperken tot de vrijetijdsbesteding, maar die inhoudt dat de overheid deze voorzieningen treft die aan de jongeren hun bestaan en welzijn als jongeren **en** als toekomstige volwassenen met verantwoordelijkheid voor de maatschappij verzekeren.

Die jeugdpolitiek kan er niet enkel op berekend zijn, alle jongeren in hun jong-zijn te bevestigen en hier-toe alle voorzieningen te scheppen, maar zij moet hen ook oriënteren op de maatschappij van morgen, waarin zij een nog grotere verantwoordelijkheid zullen dragen.

Een waarachtige jeugdpolitiek moet zijn, een politiek met de jeugd. Ik zal dan ook in uitvoering van het regeerakkoord, in een bestendige dialoog, waarvoor reeds een procedure werd vastgelegd, de vertegenwoordigers van de jeugd, verzameld in de Nationale Jeugdraad, om advies vragen.

Ik durf bij deze gelegenheid echter ook beweren, dat als noodzakelijke voorwaarde, om een politiek met de jeugd te voeren, de jeugdorganisaties zelf erover zouden moeten waken niet in een steriel **corporatis**me te vervallen en daarbij te vergeten de belangen van de jongeren in een ruimer verband te plaatsen. Wat het jeugdbeleid betreft, het deel van de jeugdpolitiek dat betrekking heeft op de vrije jeugdvorming, de vrijetijdscultuur, zie ik voor mij twee opdrachten.

Een eerste opdracht zal erin bestaan, de reeds opgebouwde structuur inzake vrij jeugdwerk uit te bouwen en te begeleiden.

De jeugdorganisaties hebben nog steeds grote nood aan middelen om hun taak volwaardig te kunnen volbrengen.

Het reeds degelijk functionerend erkennings- en subsidiëringssysteem moet nu zijn bekrachtiging vinden in decreten, die voor de overheid een steunplicht inhouden. Deze plicht zal — en ik wens U daarvoor te waarschuwen — een ernstige meeruitgave betekenen die de gemeenschap op zich zal moeten nemen, maar die tevens de gemeenschap moet in staat stellen kennis te nemen van wat met haar bijdrage wordt gepresteerd.

In het kader van de voortdurende vorming moet

anderzijds meer aandacht worden besteed aan de opleiding van onze jeugdverantwoordelijken. Zij vervullen naast het gezin en de school, een steeds belangrijker wordende opvoedingstaak in al de gedifferentieerde jeugdvormen.

Wij zullen ons inspannen om in dit verband een volwaardig statuut van de werkers in het jeugdwerk uit te bouwen. De overheid kan niet meer toelaten dat het werk dat door deze jeugdverantwoordelijken wordt gepresteerd, ten nadele van hun verdere loopbaan zou uitvallen. Het zal van hun inzet niets afdoen, integendeel.

Het is echter duidelijk dat wij in deze zo belangrijke sector niet kunnen blijven stilstaan bij de reeds bestaande structuren.

Onze samenleving is in een groot evolutieproces betrokken; proces dat zich in een verbazingwekkend snel tempo voltrekt. De sector van de jeugd, naast die van de volksontwikkeling is daar het sterkst bij betrokken en moet dan ook geestelijk mobiel blijven. Wij zullen niet aarzelen experimenten te steunen en te stimuleren. Zij moeten ons in staat stellen, tijdens de experimentele fase het juiste antwoord te vinden op de nieuwe noden.

Ik geef er mij rekenschap van, dat dit glad terrein is, waarop een minister gemakkelijk een arbitrair optreden kan worden verweten. Ik zal er dan ook over waken, dat het initiatieven zouden zijn, die reëel een alternatieve oplossing voorstaan en geen verdoken substitutie, van wat reeds in de bestaande structuur gebeurt.

De ervaring van het praktijkwerk dat het experimenteren zal mogelijk maken gekoppeld aan de noodzakelijke wetenschappelijke benadering die ik zal uitbreiden, zal een hoge kwaliteitsverbetering waarborgen.

In de sector volksontwikkeling en volwassenenvorming besteedt het regeerakkoord ook ruime aandacht aan de „voortdurende vorming”. Sta mij toe hier nogmaals dit akkoord te citeren, waar het zegt: „bijzondere aandacht zal besteed worden aan de uitbouw van de voortdurende vorming en het bevorderen van het actieve cultuurbeleven.”

Het is duidelijk dat ook hier de zorg van de overheid niet louter kan bestaan in het omhoog trekken van de financiële middelen, maar dat zij veeleer moet gaan in de richting van het bevorderen der kwaliteitswaarde van het gepresteerd werk.

Nu de noodzaak van de voortdurende vorming door iedereen wordt aangevoeld, moet het inderdaad mogelijk zijn van een sensibiliseringscampagne af te stappen naar een aantal concrete experimenten, die de kwaliteitsopvoering van de inhoud van programma's en activiteiten beogen.

Ik wens hier van de gelegenheid gebruik te maken om mijn waardering uit te spreken voor de talrijke en veelsoortige verenigingen, die zich in Vlaanderen verdienstelijk maken op het gebied van het volksontwikkelingswerk. Zij hebben hun waarde en vitaliteit bewezen.

In al deze kringen wordt echter van de overheid verwacht, dat zij wettelijke waarborgen zou bieden, waardoor hun werk wordt gewaardeerd, waardoor aan de nood aan professionalisering wordt tegemoetgekomen, en waardoor ruimere armslag voor een degelijke werking wordt geboden.

Ook hier evenals in de jeugdsector, zijn ontwerpen van decreet in voorbereiding om aan deze vraag te beantwoorden en de gewenste ordening te brengen in de verschillende vormen van subsidiëring. Ik moet er nochtans Uw aandacht op vestigen dat de uitvoering van deze decreten ook hier voor de komende jaren een bijzonder zware financiële inspanning zal vergen.

De bedragen in de huidige begroting kunnen dergelijke last niet dragen.

De vraag is echter of wij in dit land bereid zijn om naast de inspanningen die het economische leven betreffen en, gelukkig ook, het onderwijs, de waarde te erkennen voor de hele gemeenschap, van een grondige aanpak van de culturele ontplooiing voor alle lagen van de bevolking en voor de brede waaier van levensaspecten, die cultuurgebonden zijn.

Deze verenigingen worden thans aangevuld door en geconfronteerd met nieuwe werksoorten. De evolutie van het culturele bestel loopt zo snel dat de eisen van grondigheid en aangepastheid steeds meer kennis en bekwaamheid vergen van de personen die dit werk begeleiden.

Naast de beroepskrachten en de vrijwilligers uit het verenigingsleven werden in de culturele centra cultuuranimateurs tewerkgesteld, met een eigen taak. Wederzijds waardering voor en erkenning van elkaars complementaire rol, is nodig om het nagestreefde doel, zoveel mogelijk burgers een kans te bieden tot ruimere menselijke ontplooiing en volwaardige participatie aan leven en opbouw van de gemeenschap, te bereiken.

Wat de culturele infrastructuur betreft zou, om aan de eisen van de nieuwe vormen van het vormingswerk te voldoen een aangepast beleid gevoerd worden op het vlak van de infrastructuur. De nood aan culturele centra, aan kleinere tref- en ontmoetingscentra, aan wijk- en buurthuizen dringt zich op.

Dit betekent nochtans niet dat overal nieuwe en grote gebouwen nodig zijn.

Het is integendeel mijn bekommernis een zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van de bestaande huizen en ruimten. Het maximale gebruik van iedere vierkante meter is van het hoogste belang. Zulks niet enkel uit het oogpunt van de efficiëntie, maar omdat het delen van een zelfde cultuurhuis door verschillende groepen, door jongeren en ouderen, de geesten ruimer openstelt en elkaars interessesferen leert kennen en waarderen.

Soortgelijk tehuis moet een knooppunt zijn van menselijke relaties en activiteiten, die verder uitdeinen naar de bredere gehelen van stad of dorp en daar bevruchtend werken voor een gemeenschapsopbouw en — ontwikkeling. Telkens wanneer het materieel

mogelijk is, zal ernaar gestreefd worden waardevolle gebouwen, in Rijksbezit, in de actieve culturele belevingsvormen in te schakelen.

Het moet immers mogelijk zijn de nood aan culturele centra, aan centra voor lectuurvoorziening en andere op te vangen, althans gedeeltelijk, door een oordeelkundige aanwending van bestaande gebouwen.

Wat de monumenten en landschappen betreft, komt het mij voor dat het een van de doelstellingen van de hele gemeenschap moet zijn „gisteren te doen herleven in vandaag”.

Wat de zorg om het bewaren van monumenten en landschappen betreft, wil ik dan ook een beleid voeren dat gekenmerkt wordt door de vaste wil, ons kunsthistorisch, natuurhistorisch en landschappelijk patrimonium tegen elke bedreiging of teloorgang te beschermen; een beleid ook dat volledig in het teken staat van de bewaring en het herstel van het leefmilieu.

De problematiek die zulke beleidsoptie inhoudt, is **ontegensprekelijk** zeer complex en haar aanpak wordt niet vergemakkelijkt door de beperkte middelen die hiertoe ter beschikking staan.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen zal uitgenodigd worden suggesties naar voren te brengen, met het oog op een vlotte en efficiënte werking van dit hoog gekwalificeerde adviesorgaan.

Anderzijds zal een grondige studie worden gemaakt van de werkmiddelen die de Dienst voor Monumenten en Landschappen ter beschikking moeten staan, om het hoofd te kunnen bieden aan een intensief beschermingsbeleid. Met het oog op meer doelgerichtheid, en teneinde tegemoet te komen aan de wens van de Europese Gemeenschap, zal in een versneld tempo verder gewerkt worden aan een algemene inventaris van het cultuurhistorisch patrimonium. Ik hoop dit te kunnen realiseren in samenwerking met mijn Collega van Franse Cultuur.

Een doelgericht klasseringsbeleid kan en mag niet gedogen dat straffeloos inbreuk wordt gepleegd op klasseringsbepalingen. Dergelijke inbreuken zullen onmiddellijk worden beteugeld, met alle middelen die de wet ter beschikking stelt. Bovendien heb ik een ontwerp van decreet in voorbereiding dat de gehele wetgeving op de monumenten- en **landschappen** herzielt.

De intensivering van het algemeen klasseringbeleid roept onder meer het probleem op van de klassering van stadskernen en -wijken, en meer algemeen van monumenten en landschappen in particulier bezit. Het hoeft geen betoog dat dit van zeer groot belang is voor het scheppen van een beter leefmilieu en dus ook niet uit de weg kan worden gegaan.

Het moet evenwel voor iedereen duidelijk zijn, dat hieraan belangrijke financiële gevolgen kunnen verbonden zijn, die soms pas later aan het licht treden. Er kan echter ook veel worden gedaan in het raam van de wetgeving betreffende de ruimtelijke **orde**

ning, door oordeelkundige uitgewerkte **gewestplannen**, bijzondere plannen van aanleg en bestemmingsplannen.

In de sector sport en openluchtlevens is het een feit dat de lichamelijke conditie van het grootste belang is voor de mens. Dit is een oude wijsheid die nu een verworvenheid van de moderne wetenschap is geworden.

Onze bezorgdheid als Minister van Cultuur, voor de volledige mens en de kwaliteit van het leven, zal dan ook haar uitdrukking vinden in de grootste aandacht voor de sport.

Verschillende initiatieven hebben de jongste jaren de bevolking gesensibiliseerd voor de sportbeoefening. De ervaring opgedaan door deze verschillende acties, willen wij aanwenden om een verantwoorde sportpolitiek op langere termijn voor te bereiden en ten uitvoer te brengen. Tevens zullen wij ons laten leiden door wetenschappelijk verantwoorde studies om op de meest rationele manier de sportbeoefening in alle lagen van de bevolking te laten doordringen en door aangepaste methodes elkeen, gedurende zijn hele levensloop, de nodige lichaamsbeweging aan te wijzen. „Sport voor allen” moet een levend begrip worden en alle daartoe nodige middelen zullen op adequate wijze worden aangewend.

Een speciale bevorderingscampagne zal georganiseerd worden tot het ruimer beoefenen onder meer van de wandelsport, het fietsen, de watersporten, de gymnastiek en andere traditionele sporten.

„Sport voor allen” verscherpt ook de nood aan infrastructuur. De plaatselijke besturen zullen worden uitgenodigd initiatieven te nemen voor het bouwen en het ter beschikking stellen van de nodige sportinfrastructuur.

Zij zullen tevens worden gedocumenteerd over de mogelijkheden en de na te leven reglementeringen. De nadruk zal daarbij gelegd worden op de polyvalente centra, waardoor een wisselwerking tussen de verschillende uitingen van de cultuur in de hand wordt gewerkt.

Bij de uitbouw van de Rijkssportcentra zal bijzondere aandacht worden besteed aan de accommodaties voor minder-validen.

„Sport voor allen” vraagt ook mensen, namelijk een voldoende aantal monitoren, die zo noodzakelijk zijn om te voldoen aan de behoeften van de permanente initiatiekampen, de sport- en vacantiekampen. Daarom zullen wij een bijzondere inspanning doen voor het organiseren van cursussen voor monitoren. Tenslotte wens ik ook de voorbereiding van onze topatleten niet te verwaarlozen. De van overheidswege toegekende steun aan de topsport vindt immers zijn verantwoording in de bedoeling de sportbeoefening meer ingang te doen vinden.

Wat de kunsten betreft, mag ik onderstrepen dat de as waarrond het Departement van Cultuur de jongste jaren een geweldige vlucht heeft genomen gevormd wordt door wat men vroeger „de Schone Kunsten” noemde. Hoewel het beleid ter zake veel

minder spectaculaire wijzigingen heeft ondergaan dan in andere sectoren, wordt ook hier steeds duidelijker de democratisering nagestreefd. In het beleid inzake de kunsten staan onze auteurs, schilders, beeldhouwers en componisten nog steeds centraal. Het ondersteunen van onze eigen kunstenaars gebeurt echter meer en meer onrechtstreeks. Het is onze betrachtning, de eigen kunstenaars bij onze bevolking beter te leren kennen en waarderen.

Treffende voorbeelden lijk ik mij de schoolzelingen door auteurs en de reizende tentoonstellingen die door het departement worden georganiseerd.

Aan concertverenigingen worden toelagen verstrekt op voorwaarde dat een bepaald percentage van het geprogrammeerde werk van Vlaamse componisten is. Al deze initiatieven werden genomen met de bedoeling de gemeenschap zelf in steeds toenemende mate haar kunstenaars te laten ondersteunen.

Het spreekt vanzelf dat het Departement van Cultuur steeds een, wat ik met een gevaarlijk woord zou noemen „corrigerende” rol zal te vervullen hebben, waarmee bedoeld wordt het steunen van jonge en behoeftige kunstenaars, het bieden van mogelijkheden tot voortdurende vorming via reis- en werkbeurzen.

Terecht wordt erop gewezen dat de kunstenaars die door de gemeenschap worden gevormd, zich in de samenleving moeten integreren. Onze kunstenaars worden zich trouwens meer en meer van deze rol bewust.

Anderzijds is het ook zo dat de gemeenschap zich voor haar kunstenaars, ook voor de uitvoerende kunstenaars, de nodige inspanningen moet getroosten.

In dit verband zou ik uit de sector van de Kunsten de drie financieel belangrijkste posten willen lichten, namelijk de lyrische kunsten, de dramatische kunsten en de orkesten, waar wij met steeds stijgende uitgaven hebben te maken.

Deze stijgingen zijn meestal het resultaat van sociale maatregelen. Het is immers zo dat de honoraria van onze musici, onze uitvoerende kunstenaars, niet langer afhankelijk kunnen zijn van de verscheidenheid in structuur of voorgedij van de betrokkene instellingen.

Ten einde discrepanties uit te sluiten is het dan ook onze bedoeling het initiatief te nemen voor een ronde-tafelconferentie, waarop, voor de verschillende sectoren afzonderlijk, de betrokkene personen en instellingen zullen worden uitgenodigd.

Gedurende de jongste jaren werden op het gebied van het kunstonderwijs grote inspanningen geleverd door het departement.

Al deze inspanningen zouden zinloos zijn, indien na hun studies, deze studenten geen kansen op een volwaardige loopbaan zouden krijgen.

Inderdaad, in het perspectief van de democratisering van de cultuur kende het kunstonderwijs een grote expansie. De schoolbevolking steeg van 30 000 studenten in 1965 tot 100 000 in 1973. Het aantal leer-

lingen in het Vlaamse land bedraagt bijna het dubbele van dit in Wallonië.

Naast de noodzakelijke beroepsopleiding is dit onderwijs de jongste jaren vooral afgestemd op culturele vrijetijdsbesteding.

Hoeft het echter gezegd dat dit succes, vooral van het kunstonderwijs met beperkt leerplan, de uitgaven voor het kunstonderwijs in een steeds stijgende lijn doet toenemen.

Het is duidelijk dat deze stijging niet in dezelfde mate kan blijven toenemen. Ik meen dan ook dat wij de moed moeten hebben om de financiering en de programmering van het algemeen vormend kunstonderwijs aan een ernstig onderzoek te onderwerpen. De vorige regering boog zich reeds over dit probleem. Om sociale en pedagogische redenen leken de voorgestelde maatregelen niet haalbaar. Ik heb mij echter voorgenomen volgende maatregelen te nemen :

1. Op de eerste plaats zal ik een enquête laten uitvoeren over de follow-up van het genoten onderwijs bij de leerlingen van het algemeen vormend onderwijs.
2. Op de tweede plaats kan ik mededelen dat in afspraak met mijn Collega van Nationale Opvoeding de opleiding van muzikleraars in het gewoon onderwijs in de toekomst op werkelijk professionele wijze zal gebeuren aan de conservatoria. De beginselen van de muziekcultuur dienen deel uit te maken van het algemeen onderwijs. Afgestudeerden van de conservatoria zullen, mits een bijzonder pedagogisch diploma, een passende betrekking in het algemeen onderwijs kunnen bekleden.

In de afgelopen jaren zijn wij erin geslaagd aan het buitenland te tonen dat ons land met zijn beide cultuurgemeenschappen iets bijzonders te bieden heeft.

De Engelse dichter Wylan Hugh Auden schreef onlangs : „ Het ergste wat Europa kan overkomen is dat het een smeltkroes wordt waarin iedere verscheidenheid in de cultuur wordt weggewerkt”.

Het beleid op internationaal cultureel gebied moet er dan op afgestemd zijn de samenwerking te bevorderen, maar de eigenheid van onze **cultuurgemeenschappen** te beklemtonen.

De Cultuurraden hebben bevoegdheid inzake internationale culturele samenwerking. De culturele verdragen betreffen uiteraard de internationale politiek en moeten dus door het Parlement worden **geratificeerd**, maar het spreekt vanzelf dat de Cultuurraden inhoudelijk hun zeg moeten krijgen.

Ik heb mij derhalve voorgenomen, in overleg met mijn Collega van Franse Cultuur, het internationaal cultureel beleid grondig te herdenken.

Op de eerste plaats betreft dit de structuur van de werking van onze internationale culturele akkoorden met het buitenland.

Vervolgens, en met nog grotere prioriteit, betreft het onze verhouding tot Nederland.

Ik kan de Cultuurraad aankondigen dat ik na het Paasreces een beleidsnota zal voorleggen ter bespreking in de bevoegde commissie of in een speciale commissie ad hoc voor het internationaal-culturele beleid.

Het komt mij immers voor dat zowel de Franse als de Nederlandse cultuurgemeenschap hun voordeel moeten kunnen halen in de uitbreiding van de culturele betrekkingen met hun beide buurlanden. De Nederlandse Cultuur is even geïnteresseerd in de culturele samenwerking met Frankrijk, als wij het wenselijk achten dat onze Franstalige landgenoten zich voor Nederland en de Nederlandse Taal en Cultuur zouden interesseren. Dit is het doel van het cultureel verdrag.

Het moet de Vlaamse gemeenschap mogelijk zijn om via het cultureel verdrag de culturele integratie binnen het Nederlandse taalgebied duidelijk aan de orde te stellen.

Er zijn immers verschillende culturele sectoren die een uitsluitend Nederlands cultuurbelang betreffen : de jongste spellingmoeilijkheden hebben duidelijk aangetoond dat het ogenblik is aangebroken om deze Vlaams-Nederlandse samenwerking te institutionaliseren in de vorm van een instituut tot gemeenschappelijke behartiging van de Nederlandse Taal en Cultuur, zowel bilateraal als tegenover het buitenland. Ik denk aan de spelling, de gemeenschappelijke vertaalpolitiek van onze letteren, de zorg voor onze lectoraten in de neerlandistiek aan buitenlandse universiteiten, het lexicologisch onderzoek en het Woordenboek van de Nederlandse Taal.

In het kader van de volksoontwikkeling en de **jeugd**-contacten dient de Vlaams-Nederlandse samenwerking een veel sterkere impuls te krijgen dan dit op het ogenblik reeds het geval is.

De integratie van de media via B.R.T. en N.O.S. is van het grootste belang. Nieuwe audio-visuele technieken, zoals de beeldcassetten, dwingen ons om binnen ons beperkte taalgebied een gezamenlijke politiek te volgen.

Ik hoop dat de discussie die wij na het Paasreces over het internationaal-culturele beleid kunnen houden, de aanloop moge zijn tot een grondige vernieuwing van het beleid in deze belangrijke sector.

Wat Brussel betreft komt het mij echter voor dat onze internationale culturele betrekkingen beginnen in Brussel.

De mogelijkheid die ons hier, in de hoofdstad van Europa geboden worden zijn uniek.

In de mate dat onze cultuur zich affirmeert in Brussel zal de hoofdstad van Europa voor de Vlaamse Cultuur ook een uitstalraam voor het buitenland zijn.

Het lijkt daarom geen twijfel dat de bijzondere inspanning die gedaan werd ten aanzien van de Vlaamse gemeenschap van Brussel moet worden doorgezet. In eerste instantie reken ik hiervoor op de Nederlandse Cultuurcommissie Brussel. De financiële inspanning die voor deze instelling werd ingeschreven, getuigt van de wil om haar taak volwaardig te helpen

waarnemen. De totale inspanning voor Brussel draagt trouwens een hele gamma van tussenkomsten die niet steeds onmiddellijk uit de globaliteit van de cijfers is te halen.

Van de N.C.C. verwacht ik een grondige, aangepaste werking die voor de Brusselse Vlamingen aanvullende kansen schept om de socio-culturele aspecten van hun gemeenschapsleven tot volle bloei te brengen.

In genedele mag de werking van de N.C.C. nochtans de gemeenten ontslaan van hun opdracht om ook de culturele belangen van hun inwoners te behartigen. De culturele ontplooiing van de bevolking van de gemeenten behoort zoals in alle gemeenten van ons land tot de essentiële taak van de gemeentelijke overheid. De culturele commissies treden op waar tekorten worden vastgesteld of waar nieuwe initiatieven een stimulans verdienen.

Bijzondere aandacht lijkt mij in Brussel wenselijk voor het buurt- en **wijkwerk** dat brede lagen van een bevolking moet aanspreken die geïsoleerd geraakten en nog onvoldoende kansen krijgen tot betrokkenheid in de opbouw van de eigen gemeenschap.

Ik wil hier een bijzonder woord van waardering uitspreken ten aanzien van de talrijke Vlaamse culturele verenigingen die te Brussel sinds jaren in bijzonder moeilijke omstandigheden werken. Van hun samenwerking en coördinatie in gemeentelijke **socio-culturele** raden valt heel wat te verwachten. Samen met anderen, komend uit sociaal-economische sector, kunnen zij gesprekspartners bieden om een beleid te bevorderen dat de totale welzijnszorg van de burger beoogt.

Persoonlijk interesseer ik mij sterk voor het tot stand komen van goed geëquipeerde leerpractica te Brussel. Veel meer mensen, ook meer Vlamingen te Brussel, ontmoeten in de kringen waarin zij dagelijks vertoeven, medemensen die een andere cultuurtaal gebruiken.

Ten slotte wil ik voor Brussel nog wijzen op de betekenis van de Vlaamse aanwezigheid in het hart van de stad, ik denk aan het Martelarenplein. Een tweede gebouw werd aangeschaft.

Ik hoop de aangepaste en noodzakelijke restauratie aan de gebouwen te kunnen bespoedigen, opdat hier een belangrijk en waardevol patrimonium dienstbaar zou kunnen worden gesteld aan de verdere groei en bloei van het Vlaamse culturele leven te Brussel.

Tot slot, geachte Collega's nog een paar woorden over wat ik zal noemen het nieuwe culturele milieu van radio en televisie.

In haar merkwaardig boek „Si je mens . . . ” beschrijft Françoise Giroud het fenomeen van de televisie in de cultuuroverdracht.

Het is het wonder van de technologie dat het mogelijk heeft gemaakt de verschillen in informatiebronnen, die eeuwenlang aan de basis lagen van verschillen in culturele ontwikkeling tussen de sociale groepen in één generatie teniet te doen.

Er is onder meer dank zij de televisie, en straks de video- en beeldcassettes, een totaal nieuw cultureel

klimaat geschapen, wat Françoise Giroud noemt een „environnement culturel”.

Dit klimaat heeft de gedachte gegeneraliseerd dat standverschillen op basis van ongelijke culturele informatie, niet langer aanvaardbaar zijn.

De televisie staat bijgevolg voor deze ontzaglijke taak zoals destijds de school bij de invoering van de leerplicht — aan alle bevolkingsgroepen in onze maatschappij dezelfde informatie, opleiding en vorming, culturele initiatie en zinvolle ontspanning te bieden. Dit is immers het referentiekader, waarbinnen de ontplooiing van de menselijke geest mogelijk wordt.

De Commissie voor de B.R.T. heeft een uitvoerig onderzoek gewijd, op basis van de functionele begroting, aan de dotatie van het Omroepinstituut.

Radio en televisie blijven een actief cultureel beleid voeren, niet alleen door hun aanwezigheid in de ether, maar ook door hun actieve en dynamische aanwezigheid in alle gewesten, dank zij het organiseren van concerten in de provincies, een beleid dat zijn bekroning vindt in het Festival van Vlaanderen. Enkele weken geleden werd een herdenkingsprogramma gewijd aan Molière. De opvoering van één voor de televisie bewerkt toneelstuk van Molière heeft in één avond meer kijkers opgeleverd dan het er ooit, ten tijde van Molière, zijn geweest. Dit is de macht van het medium : de macht van de bereikbaarheid van alle bevolkingsgroepen; de macht om éénzelfde culturele informatie aan alle -waar zij wonen en wat zij ook mogen zijn — op één zelfde ogenblik door te geven.

Om deze reden heeft de Regering besloten zonder verwijl het statuut en de structuur van de B.R.T. in nieuwe decreten aan de eisen van de tijd aan te passen.

Ik hoop, om zoals de Regeringsverklaring het in uitzicht heeft gesteld, vóór de grote vakantie een volledig ontwerp van decreet met betrekking tot het statuut van de B.R.T. bij de Cultuurraad te kunnen neerleggen. (**Handgeklap op de banken van de meerderheid**)

De Voorzitter. — Dames en Heren, wij gaan thans over tot de naamstemming over de twee afgehandelde ontwerpen van decreet.

ONTWERP VAN DECREET WAARBIJ DE BESTEMMING WORDT VASTGESTELD VAN VOORLOPIGE KREDIETEN WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973

Naamstemming

Er wordt overgegaan tot de naamstemming.

Uitslag van de stemming:

134 leden namen deel aan de stemming.

107 leden hebben geantwoord : JA.

27 leden hebben geantwoord : NEEN.

Bijgevolg wordt het ontwerp van decreet door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aangenomen. Het zal ter bekrachtiging aan de Koning worden voorgelegd.

Hebben JA geantwoord: HH.

Aerts	Hulpiau
Akkermans	Kelchtermans
Anseele	Lagae
Bascour	Lahaye-Duclos (Mw.)
Blanckaert K.	Laridon
Bode	Leynen
Boel	Lindemans
Bogaerts Aug.	Major
Bourgeois	Markey
Breyne	Martens
Callebert	Mathys
Chabert	Mesotten
Claeys D.	Monard
Claeys W.	Nauwelaerts-
Clerckx	Thues (Mw.)
Coens	Niemegeers
Cools	Nyffels
Cooreman	Pede
Coucke	Peeters
Craeybeckx-Orij (Mw.)	Poma
d'Alcantara	Poortmans
Danschutter	Ramaekers
De Backer-	Roelants
Van Ocken (Mw.)	Rombaut
De Bondt	Rutten
Declercq T.	Sprockeels
De Croo	Suykerbuyk
De Keersmaeker	Swaelen
De Mey	Tanghe
Deneir	Temmerman
De Nolf	Van Acker A.
De Paepe P.	Vanackere L.
De Rore	Van Bogaert
De Seranno	Van Daele
Detiège	Vandamme
De Vidts	Vandekerckhove
De Vlies	Vandenbergh
Devos (Mej.)	Van der Aa
De Winter	Vanderborgh
D'haeseleer	Vandewiele
Diegenant	Van Doninck
Duerinck	Van Elewyck
Féris	Van Eynde
Flamant	Van Herreweghe
Geldolf	Van Hoeylandt
Gerits	Van Hoorick
Gheysen	Van Mechelen
Ghyssels	Vannieuwenhuyze
Henckens	Verbist
Hendrickx	Verhaegen G.

Verhaegen J.	Verroken
Verhenne	Verspeeten
Verleysen	Vranckx
Vermeylen	Wyninckx
Vemimmen	

Hebben NEEN geantwoord : HH.

Anciaux	Persyn
Baert	Raskin
Belmans	Roosens
Blanquaert F.	Schiltz
De Beul	Sels
De Bruyne	Vander Eecken-
De Facq	Maes (Mw.)
Diependaele	Vandezande
Goemans	Van Geyt
Jorissen	Vanhaegendoren
Kuijpers	Van In
Maes R.	Van Leemputten
Mattheyssens	Vansteenkiste E.
Olaerts	Wannyn

**ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE
DE BENOEMING VAN DE LEDEN
VAN DE RAAD VAN BEHEER VAN HET
UITZENDINGSINSTITUUT
„BELGISCHE RADIO EN TELEVISIE,
NEDERLANDSE UITZENDINGEN”**

De Voorzitter. — Dames en Heren, wij gaan over tot de naamstemming over het ontwerp van decreet betreffende de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Uitzendingsinstituut „Belgische Radio en Televisie, Nederlandse uitzendingen”. De heer Van Geyt heeft het woord voor een verklaring vóór de stemming.

De heer Van Geyt (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, ik zal niet voor dit ontwerp van decreet stemmen omdat ik beschouw dat — na het verwerpen, op initiatief van de Regering, van het door mij ingediende amendement — het een eerste doch onvoldoende stap is in de richting van de toepassing van de beginselen van het Cultuurpact. Ik meen nochtans te hebben begrepen, dat de heer Minister heeft aangekondigd dat het definitieve decreet, dat binnen enkele maanden ter sprake zal worden gebracht, zal worden opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het Cultuurpact. Dat is de reden waarom ik niet zal tegenstemmen, doch me zal onthouden.

Naamstemming

Er wordt overgegaan tot de naamstemming.

Uitslag van de stemming:

137 leden namen deel aan de stemming.

136 leden hebben geantwoord: JA.

1 lid heeft zich ONTHOUDEN.

Bijgevolg wordt het ontwerp van decreet door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aangenomen. Het zal ter bekrachtiging aan de Koning worden voorgelegd.

Hebben JA geantwoord: HH.

Aerts	Geldolf
Akkermans	Gerits
Anciaux	Gheysen
Anseele	Ghyssele
Baert	Goemans
Bascour	Henckens
Belmans	Hendrickx
Blanckaert K.	Hulpiau
Blanquaert F.	Jorissen
Bode	Kelchtermans
Boel	Kuijpers
Bogaerts Aug.	Lagae
Bourgeois	Lahaye-Duclos (Mw.)
Bouwens	Laridon
Breyne	Leynen
Callebert	Leys
Chabert	Lindemans
Claeys D.	Maes R.
Claeys W.	Major
Clerckx	Markey
Coens	Martens
Cools	Mathys
Cooreman	Mattheyssens
Coucke	Mesotten
Craeybeckx-Orij (Mw.)	Monard
d'Alcantara	Nauwelaerts-
Danschutter	Thues (Mw.)
De Backer-	Niemegeers
Van Ocken (Mw.)	Nyffels
De Beul	Olaerts
De Bondt	Pede
de Bruyne	Peeters
Declercq T.	Persyn
De Croo	Poma
De Facq	Ramaekers
De Keersmaecker	Raskin
De Mey	Roelants
Deneir	Rombaut
De Nolf	Roosens
De Paepe P.	Rutten
Dequeuecker	Schiltz
De Rore	Sels
De Seranno	Smets
Detiège	Sprockeels
De Vidts	Suykerbuyk
De Vlies	Swaelen
Devos (Mej.)	Temmerman
De Winter	Van Acker A.
D'haeseleer	Vanackere L.
Diegenant	Van Bogaert
Diependaele	Van Daele
Duerinck	Vandamme
Féris	Vandekerckhove
Flamant	Vandenberghé

Van der Aa	Vannieuwenhuyze
Vanderborght	Vansteenkiste E.
Van der Eecken-	Vanthilt
Maes (Mw.)	Verbist
Vandewiele	Verhaegen G.
Vandezande	Verhaegen J.
Van Doninck	Verhenne
Van Elewyck	Verleysen
Van Eynde	Vermeylen
Vanhaegendoren	Vernimmen
Van Herreweghe	Verroken
Van Hoeylandt	Verspeeten
Van Hoorick	Vranckx
Van In	Wannyn
Van Leemputten	Wyninckx
Van Mechelen	

Heeft zich ONTHOUDEN : H.

Van Geyt

De heer **L. Vanackere**, secretaris, neemt plaats aan het Bureau.

BEGROTINGEN

1. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973 — SECTOR NEDERLANDSE CULTUUR.**
2. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1973 — SECTOR MIDDENSTAND.**
3. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJMR 1973 — SECTOR VERKEERSWEZEN.**
4. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE CULTURELE ZAKEN VAN DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJMR 1973 — SECTOR VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN.**
5. **ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE BEGROTING**

**VAN DE CULTURELE ZAKEN
VAN DE NEDERLANDSE
CULTUURGEMEENSCHAP
VOOR HET BEGROTINGSJMR 1973
— SECTOR LANDBOUW.**

**6. ONTWERP VAN DECREET
HOUDENDE DE BEGROTING
VAN DE CULTURELE ZAKEN
VAN DE NEDERLANDSE
CULTUURGEMEENSCHAP
VOOR HET BEGROTINGSJMR 1973
— SECTOR OPENBARE WERKEN.**

Voortzetting van de algemene beraadslaging

De Voorzitter. — Dames en Heren, wij gaan over tot de hervatting van het debat over de Begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1973 —

Ontwerpen van decreet :

Sector Nederlandse Cultuur, Sector Middenstand, Sector Verkeerswezen, Sector Volksgezondheid en Gezin, Sector Landbouw, Sector Openbare Werken. De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer Vanhaegendoren (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte Collega's, ik ben voorzeker de tolk van velen in deze vergadering om mijn ongenoegen uit te spreken over het feit dat er tijdens één van de zeldzame vergaderingen van onze Cultuurraad een aantal commissievergaderingen gehouden werden zodanig dat een aantal leden, ook van de meerderheid, verhinderd waren om de uiteenzettingen zowel van de verslaggever als van de Regering „viva voce” te beluisteren. Ik vind het jammer, ook tegenover de Regering, en ik hoop dat maatregelen zullen kunnen getroffen worden opdat de Cultuurraad zijn taak, wat betreft de timing althans, volwaardig zou kunnen vervullen. Wij hebben hier de culturele begroting van 1973 te bespreken. Wij willen opnieuw, in cijfers uitgedrukt, de beperktheid aanklagen van de culturele autonomie — in cijfers uitgedrukt is dit 7 miljard op 500 —. Dit betekent, ofwel dat België een land is dat weinig over heeft voor cultuur, ofwel dat vele culturele zaken niet toevertrouwd zijn aan de Cultuurraden. Ik vrees dat beide veronderstellingen „hout snijden”. Geachte Collega's, ik ga de jeremiaden, de klaaglitatie en de aanklachten van vorig jaar, wat betreft de beperkingen van de culturele autonomie en beperkingen van de bevoegdheden van de Cultuurraden, niet opnieuw opsommen. Ik moet, helaas, opnieuw integraal verwijzen naar mijn tussenkomst van vorig jaar waar ik zoveel mogelijk en dan nog zeer onvolledig heb opgesomd, welke kredietposten en dus welke bevoegdheden van diverse departementen onttrokken blijven aan de Cultuurraden. Met dit verschil, Heren van de Regering, dat er toen uitdrukkelijk gezegd was dat dit een voorlopige situatie

was omdat men niet had kunnen uitmaken wat werkelijk moest overgeheveld worden.

Men heeft het een jaar later nog niet kunnen doen en ik ben benieuwd of men volgend jaar aan deze situatie van „il n'y a que le provisoire qui dure”, deze duurzame politieke spreuk, een einde zal kunnen stellen. Men heeft slechts twee povere kredietpostjes kunnen vinden in Landbouw en in Verkeerswezen. Ten tweede, zou ik willen wijzen op het globale karakter van de cultuurbegroting, namelijk dat deze Cultuurraad beschikt over een globaal krediet dat hij naar eigen inzicht mag aanwenden.

Onze geachte Voorzitter is een zeer bekwame notaris. Hier is de beschouwing aan vast te knopen dat wij hier eigenlijk in een notarieel gezelschap verkeren omdat wij wel kunnen „acteren” wat reeds is beslist en daarbij over methoden kunnen discussiëren. Ik verwijs hier naar het verslag van Collega Verleyen : wanneer men dat doorleest zal men opmerken dat daar hoofdzakelijk over methodologische aangelegenheden en niet over politieke aangelegenheden sprake geweest is, wat helemaal niet betekent dat ik de methodologische aangelegenheden als onbelangrijk zou beschouwen, maar wel dat ik de bevoegdheid als onvoldoende brandmerk. Een bewijs dat men deze globaliteit niet erkent, is dat wanneer vorig jaar het ingeschreven toegekende krediet voor de kredieturen — en hier beweeg ik mij op zeer glad ijs, Heren van de meerderheid — niet kon worden opgebruikt, men het eenzijdig, zonder voorkennis, zonder dialoog heeft geschrapt, evenmin als er vanwege de Regering ooit sprake was van enige dialoog met welke commissie of met welke instantie ook van de Cultuurraad, om na te gaan welke kredietposten en welke bevoegdheden eventueel niet meer konden „voorlopig” zijn.

Ten derde zou ik willen uitwijden over het gehele cultuurbeleid.

Ik zal mij hier beperken tot één enkel punt omdat wij tenslotte de gelegenheid moeten krijgen — na een tijd van uw ambtsaanvaarding Heer Minister van Culturele zaken — om daar grondiger over te spreken, — en ik hoop, in positieve zin.

Thans zou ik het even willen hebben over het vormingswerk voor volwassenen. Wanneer in 1967 dienaangaande een koninklijk besluit werd getroffen — waaraan ik, in een andere hoedanigheid, heb meegewerkt en waarover ik mede trots was, — dan hebben wij inderdaad gedacht dat wij ten aanzien van het volwassenenwerk een goed besluit hadden. Ongetwijfeld was dit voor die tijd het geval en een grote stap voorwaarts. De toepassing heeft ons intussen het een en ander geleerd. Indien wij Vlamingen zijn, zijn wij ook Belgen. Dat houdt in dat wij eigenlijk deze Belgische gewoonte, om gemakkelijk om te springen met overheidsbeschikkingen ten gunste van eigen belangen, ook als Vlamingen nog de geschiedenis indragen.

In dat verband, Mijnheer de Minister, zou ik een aantal vragen willen stellen betreffende het vormings-

werk voor volwassenen en het daarover door de opeenvolgende regeringen gevoerde beleid.

Mijn eerste vraag betreft het zogenaamde ingebouwde werk, namelijk het vormingswerk dat aanleunt bij grote niet-culturele organisaties en dat uit dien hoofde zeer welgestelde sponsors heeft. Ik meen, Mijnheer de Minister, dat, met alle waardering voor hetgeen aan de basis geschiedt in dit werk, hier toch wel de vraag rijst of het op die **geprivilegieerde** situatie recht heeft.

Het niet-ingebouwd vormingswerk heeft toch veel meer kans de nationale samenhang te behartigen, heeft veel meer kans het pluralisme in de maatschappij, de verdraagzaamheid en de samenwerking waar te maken, dan het ingebouwde werk dat zich tot één bepaalde groep richt.

Er is kritiek over het feit dat dit ingebouwd werk zeer hoge personeelskosten heeft, dat het zeer hoge kosten aan apparaturen in de subsidiedossiers in rekening brengt.

Verder mag de vraag worden gesteld, zonder enige suspectie te willen werpen op wie dan ook, of dit personeel wel integraal voor de culturele activiteiten werkt en of deze apparaturen wel integraal ervoor bestemd zijn. Ik vrees dat in sommige gevallen, het geld als het eenmaal uit de staatskas is, ergens als een soort satelliet rond de maan blijft rondcirkelen, zonder ergens voet te vatten in de staatseconomie. Anderdeels constateren wij over het algemeen dat de personeelskosten bij het vormingswerk pijlrecht de hoogte ingaan.

Is het waar dat een aantal vormingsorganisaties 60 à 70% van hun uitgaven als personeelskosten boeken?

Ik geloof dat er vraagtekens rijzen wat betreft de goede regeling in verband met de vergoedingen aan staffunctionarissen. Er bestaat namelijk geen bepaling om te zeggen wat precies een staffunctionaris is. In sommige organisaties worden alle personeelsleden, tot en met de kuisvrouwen, pardon de „kuisvrouwen” opgegeven als staffunctionaris.

Ik stel ook de vraag, en ik hoop dat de achtbare heer Minister mij zal antwoorden, of er geen dubbele subsidiëring bestaat over de verschillende departementen en de verschillende terreinen die worden bestreken. Mag ik het misschien op een meer volkse manier zeggen door de vraag te stellen of men niet op twee manieren „aan de tepels van de staatskoe” zuigt.

De heer Geldolf. — In de Cultuurraad moet een fatsoenlijk ke taal worden gesproken.

De heer Vanhaegendoren. — Ik heb zelfs vernomen dat sommige afwijkingen van het vigerende koninklijk besluit het voorwerp uitmaken van afspraken met het ministerieel cabinet.

Mijnheer de Minister, ik stel U een aantal vragen waarop ik hoop te gepasten tijde een antwoord te krijgen.

U weet ook dat de kosten voor personeelslasten in de organisaties veel sneller stijgen dan de kosten verbonden aan de eigenlijke activiteiten. Zouden ten slotte activiteiten steeds minder aan bod komen ten voordele van de centrale organisatie?

Ik geloof dat wij voorzichtig moeten zijn, gelet op de toestand van de Schatkist. Wij weten dat op dit ogenblik de financieringsmogelijkheden beperkt zijn. Er zullen dus relatief minder subsidies worden verleend en, naar men zegt, zullen drastische maatregelen worden getroffen. Dat betekent dat nieuwe initiatieven veel minder aan bod zullen kunnen komen en er dus een zekere „bevriezing” van het culturele werk zal ontstaan.

Mijnheer de Voorzitter, te gepasten tijde zal ik, of een ander lid van onze groep, over de plaatselijke culturele werking te Brussel spreken. Ik zal nu het „grijze” bestuurshuis van het Martelarenplein niet te berde brengen.

Ten slotte zou ik nog willen handelen over het hangende probleem van de bevoegdheid van de Cultuurraden ten opzichte van de ondergeschikte besturen. Dat is dan tevens mijn besluit.

Zullen de Cultuurraden het recht hebben om taken en uitgaven op te leggen aan ondergeschikte besturen? Volgens artikel 110 van de Grondwet mag dit bij wet geschieden. Volgens de brochure van de heer Tindemans en het voorbereidend werk bij de Grondwetsherziening, heeft een decreet dezelfde waarde als een wet. Dus, volgens artikel 110 van de Grondwet, mogen taken en uitgaven door de Cultuurraad aan ondergeschikte besturen worden opgelegd. De Cultuurraden moeten daartoe bevoegdheid krijgen. Ik laat daarbij in het midden of dit moet geschieden volgens de suggestie van het wetsvoorstel van de heer De Beul, dus via artikel 22 van de wet van 3 juli 1971, dan wel volgens een uitbreiding van artikel 2 van de wet van 21 juni 1971 waarbij aan de Cultuurraden bevoegdheid wordt gegeven voor zaken qua infrastructuur. Men kan daarbij andere bevoegdheden aan de Cultuurraden toekennen.

Het is duidelijk, Mijnheer de Minister, dat zonder een uitbreiding van de bevoegdheid van de Cultuurraad over ondergeschikte besturen geen taken en uitgaven kunnen worden opgelegd. Het Cultuurpact kan dan niet operationeel worden gemaakt. U weet dat onze partij niet is toegetreden tot het Cultuurpact en ik kan dus vrij gemakkelijk deze verklaring afleggen.

Het is toch evident dat het bij de ondergeschikte besturen is dat de meeste misbruiken inzake discriminaties kunnen schuilen. U kunt het Cultuurpact niet waar maken indien U ook niet de bevoegdheden van de Cultuurraden uitbreidt. Daar staan we dus voor de vaststelling, dat de fracties die zich verzetten tegen de uitbreiding van de bevoegdheden van de Cultuurraad en die tegelijkertijd het Cultuurpact als een hinder van de culturele autonomie hebben bedongen, met mekaar in tegenspraak zijn! Het is wel een plezierige situatie. Wij zitten in de loges.

Wij constateren. Ofwel het Cultuurpact uitvoeren en dan zullen wij moeten ophouden de culturele autonomie af te remmen, ofwel wil men de culturele autonomie niet uitbreiden en kan men het Cultuurpact niet uitvoeren.

Het vermijden van discriminaties, in de geest van het Cultuurpact, wordt door ons volledig onderschreven. Onze fractie wil aan iedereen in deze Vergadering en aan gans het volk in Vlaanderen, de absolute waarborg geven dat wij ijveren voor nationale samenhang en dat men bij ons steeds de eerste tegenstanders zal vinden tegen welke discriminatie ook.

(Applaus bij de leden van de Volksunie)

De Voorzitter. — De heer Van Elewycyk heeft het woord.

De heer Van Elewycyk (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Collega's, de socialistische fractie heeft mij opgedragen U niet alleen te zeggen welk belang wij hechten aan de bespreking van deze begroting, maar ook U te zeggen op welke wijze wij bepaalde facetten van het cultuurbeleid zien.

Het belang dat onze fractie hecht aan deze begroting, spruit niet alleen voort uit de cijfers, uit de bestede bedragen, maar geldt ook de invloed die van de sector cultuur op de samenleving en op de mens uitgaat. De socialistische fractie zal in een volgende vergadering van deze Cultuurraad, de voorgestelde wijze van besteding van de Cultuurdotatie stemmen. Mijnheer de Minister, ik zou mijn interventie vooral willen beperken tot de bespreking van enkele problemen in verband met de culturele instellingen. Inderdaad, naar ons gevoel, moet vooral op dit gebied dringend wetgevend werk verricht worden. Daar waar de wetgeving bestaat, of daar waar de besluiten bestaan, dient opgetreden om ze te doen toepassen, om ze in een juiste zin te doen toepassen.

Bij de bespreking van een ander ontwerp van decreet heeft de heer Geldolf reeds gewezen op de noodzaak, wat de B.R.T. betreft, te komen tot een decreet dat het radio- en televisie-instituut grondig wil organiseren. U weet het, wij dringen aan opdat dit met bekwaame spoed zou gebeuren, want naar onze mening is wat wij daarnet goedgestemd hebben, een zeer voorlopige overgangmaatregel.

In de twee commissies van de Cultuurraad, Mijnheer de Minister, zijn belangrijke ontwerpen van decreet aanhangig, hetzij ze op de agenda geplaatst zijn, hetzij ze het stadium van de bespreking hebben bereikt. Wij drukken de wens uit dat deze punten binnen korte tijd aan de openbare vergadering van de Cultuurraad kunnen worden voorgelegd. Het gaat hier om het decreet betreffende de culturele centra, het theaterdecreet, het decreet over het bibliotheekwezen.

Voor elk van deze ontwerpen of voorstellen van decreet gaat de socialistische fractie uit van de volgende principes : ten eerste, wij komen op voor het pluralisme in de instellingen; wij stellen dat de cul-

turele infrastructuur dient te behoren tot de gemeenschap, eigendom moet zijn van de openbare sector en op zulke wijze moet beheerd worden dat deze culturele infrastructuur kan openstaan, moet openstaan voor iedereen en dat aan ieders behoefte moet kunnen voldaan worden.

Dat geldt naar ons gevoelen voor elk van die grote sectoren en wij hopen dat wij die principes in elk van die ontwerpen van decreet zullen terugvinden.

Ik zou nu heel even sommige bestaande instellingen van een beetje dichterbij willen bekijken. Ik zou willen beginnen met het Internationaal Cultureel Centrum te Antwerpen. Reeds tijdens de bespreking in de commissie, Mijnheer de Minister, heb ik U aangekondigd dat ik U in openbare vergadering opnieuw zou onderhouden over de problemen die zich stellen in verband met het bestuur, het beheer van het Internationaal Cultureel Centrum.

In de zitting van donderdag 15 februari — dat is anderhalve maand geleden — in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, heeft U mij toegezegd het volledig dossier en de gerezen moeilijkheden grondig te zullen bestuderen. Na dit onderzoek — hebt U toen verklaard — zou U alle nodige maatregelen treffen om in het vervolg de incidenten die ik had gesignaleerd, uit te sluiten.

Mijnheer de Minister, die vraag is meer dan zes weken geleden gesteld. Het komt mij voor dat het U niet moeilijk moet zijn om de gerezen problemen te onderzoeken. Inderdaad, krachtens het koninklijk besluit van 28 januari 1970, is uzelf voorzitter van de bestuurscommissie. Ik neem aan dat de voorzitter van de bestuurscommissie in het bezit is van al de verslagen van deze commissie, die in uw naam telkens werd voorgezeten door de Gouverneur van de provincie Antwerpen en ik neem ook aan dat de voorzitter van de bestuurscommissie op de hoogte is van de activiteiten die zich in het Internationaal Cultureel Centrum afspelen.

Het moet naar mijn gevoelen niet zo moeilijk zijn om vast te stellen dat daar inderdaad zaken gebeuren waarvan de bestuurscommissie helemaal geen weet heeft en dat er anderzijds zaken gebeuren tegen de uitdrukkelijke beslissing van de bestuurscommissie in.

Ik wil er dan ook nogmaals uw aandacht op vestigen dat, krachtens artikel 7 van dit koninklijk besluit, deze bestuurscommissie werkelijk volledige bevoegdheid heeft voor wat in het Internationaal Cultureel Centrum gebeurt.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Mijnheer Van Elewycyk, mag ik U even onderbreken? Ik kan U signaleren dat ik voor deze week de bestuurscommissie van het Internationaal Cultureel Centrum heb samenroepen, waar wij onder meer die zaken zullen bespreken.

De heer Van Elewycyk. — Ik dank U, Mijnheer de Minister, en ik druk de hoop uit dat op die wijze de

verschillende problemen die rijzen kunnen opgelost worden. Het belangrijkste reële probleem naar ons gevoelen is het probleem van het democratisch gezag, want ergens blijft onze oude spreuk toch geldig dat vrijheid ook verantwoordelijkheid inhoudt.

Een tweede gelijkaardig probleem dreigt in het jeugdcentrum te Dworp. Het is U bekend dat daar momenteel pogingen worden ondernomen om aan dit centrum een andere bestemming te geven dan die waarvoor het was opgericht en waarvoor het diende te worden gebruikt.

Ik signaleer U dat reeds tweemaal voorrang is gegeven aan privé-activiteiten in plaats van aan activiteiten die worden georganiseerd door uw departement of met directe hulp van uw departement. Wij vragen U — en wij stellen vertrouwen in U — ook dat probleem op te lossen. Het kan immers niet zijn dat activiteiten die van uw departement uitgaan, opzij dienen geplaatst te worden voor privé-initiatieven, hoe lovenswaardig die op zichzelf kunnen zijn.

Een volgende instelling waarvoor ik dan, maar voor heel andere redenen, uw aandacht wil vragen is de Studio Herman Teirlinck. Daar rijzen verscheidene problemen. Het eerste is een menselijk probleem met name de uitbetaling van de wedden.

Mijnheer de Minister, bepaalde personeelsleden van de Studio Herman Teirlinck moeten meer dan één jaar wachten vooraleer begonnen wordt met de uitbetaling van hun wedde. Dat is een probleem dat dringend moet worden opgelost. Het is niet aanvaardbaar dat mensen die met een volledige cursus of een volledige dagtaak zijn belast, verplicht worden een jaar lang krediet te geven aan de Staat en, omdat zij verplicht zijn te voorzien in het onderhoud van hun gezin, hun taak moeten verwaarlozen om allerlei bijbetrekkingen te aanvaarden ten einde een levensminimum te kunnen verwerven.

Inzake de Studio Herman Teirlinck moeten wij naar een duidelijk beleid gaan. Ofwel achten wij die Studio verantwoord — ik behoor tot degenen die geloven dat wij een centrum moeten hebben waar wij de jonge beoefenaars van de dramatische kunst kunnen vormen — en dan moeten wij ook de nodige kredieten voor de werking van dit centrum ter beschikking stellen. Ofwel achten wij een dergelijke studio niet verantwoord en dan moeten wij hem radicaal afschaffen. Maar, een instelling laten bestaan tussen hangen en wurgen is niet verantwoord.

Wie enigszins is vertrouwd met de werking en de ontwikkeling van dit instituut ontkomt niet aan het gevoel dat het precies dat is wat nu gebeurt. Als U weet dat de studio voor het monteren van minstens vijf toneelstukken, per jaar over een krediet van 340 000 frank beschikt, weet U ook dat zulks compleet onmogelijk is, vermits voor het monteren van een gewoon toneelstuk een bedrag van 600 000 frank nodig is. Vermenigvuldigen wij dat met vijf, dan komen wij aan 10% van de absolute noden.

Mijnheer de Minister, nu zou ik even uw aandacht

willen vragen voor heel wat problemen die dringend moeten onderzocht worden. In uw uitvoerige inleiding heeft U er daarstraks reeds enkele van behandeld.

Vooreerst wil ik uw aandacht vragen voor de problematiek in verband met de lyrische kunst.

De lyrische kunst is één van de sectoren die aan de hele openbare sector handenvol geld kost. Hier bedoel ik niet alleen de uitgaven van de Staat, maar ook deze van enkele grote steden en de kleinere subsidies van bepaalde provincies.

Ook daar is klaarheid en duidelijkheid een absolute noodzaak geworden. Ofwel gaan wij ervan uit dat wij in het Vlaamse landsgedeelte over muziektheater — zoals het soms wordt genoemd — moeten kunnen beschikken, ofwel verklaren wij dat wij die behoefte niet hebben.

Als wij stellen dat wij in het Vlaamse landsgedeelte muziektheater moeten hebben, dan zal er daarvoor ook een inspanning moeten gedaan worden. Wij zullen er ook moeten voor zorgen dat de totale kredieten die voor dat muziektheater ter beschikking moeten worden gesteld op een meer realistische wijze zouden worden verdeeld.

Ik meen te weten, Mijnheer de Minister, dat U het inzicht heeft om te vertrekken met wat er bestaat, om te zien of wij dit bestaande niet kunnen ontwikkelen en of wij niet tot een betere coördinatie kunnen komen. Ik juich die pogingen toe.

Ik zou U alleen willen vragen het initiatief te nemen voor het wetgevend werk dat daarvoor absoluut onontbeerlijk is, zodat wij de nu bestaande toestanden kunnen saneren.

Daaraan gebonden is natuurlijk het probleem van de loonlasten van de orkesten en van de beroepskoren. Er bestaat gelukkig een afspraak waarin overeengekomen wordt dat de beroepsmuzikanten die deel uitmaken van één van de grote orkesten, hetzij opera-orkesten, hetzij de Philharmonie, het Nationaal Orkest van België of het Groot Orkest van de B.R.T., hetzelfde inkomen, dezelfde standing moeten kunnen genieten.

Welnu, Mijnheer de Minister, U weet dat op dit ogenblik de bespreking over de lonen en **werkvoorwaarden** voor elk van deze orkesten en ook voor elk van de beroepskoren afzonderlijk gebeuren. Dit heeft tot gevolg dat degenen die een orkest — gelijk welk orkest — beheren eigenlijk afhankelijk zijn van de afspraken die in andere beheersorganen gemaakt worden, dat zij die afspraken moeten ondergaan en dat deze overeenkomsten worden gemaakt buiten hun weten, dan wanneer zij voor iedereen bindende kracht hebben. Dat betekent ook dat iedereen moet betalen voor afspraken, alhoewel men die niet heeft meegemaakt.

Dat is een onlogische situatie. Wij rekenen op U om er een einde aan te maken.

U weet dat organisatoren van verschillende grote orkesten en dat vakbondssecretarissen bij U hebben aangedrongen om hieraan wijzigingen te brengen.

Alleen het Departement kan hier coördinerend op treden. Wij verwachten dat U die coördinerende taak tot de uwe zal maken.

In verband met orkesten rijst voor de Philharmonie een belangrijk probleem. De Philharmonie is ontstaan om werkloze muzikanten opnieuw werk te geven. Zij heeft sedertdien een enorme uitbreiding gekend. De Philharmonie beleeft een geweldige bloeiperiode, ook zuiver artistiek. Welnu, Mijnheer de Minister, aan de organisatievorm van de Philharmonie dient er een wijziging aangebracht te worden, zeker wat betreft de verdeling van de financiële lasten van deze instelling die pijlsnel de hoogte ingaan.

Laten wij van het muzikale even terugkeren naar de musea. U heeft zelf gesteld dat er een coherente politiek voor de musea moet komen. Wij rekenen op U wat betreft de democratisering van de musea, en niet alleen van de musea maar ook van het cultuurbeleid.

De democratisering van het cultuurbeleid kan beginnen met de democratisering van de musea, en deze democratisering houdt ongetwijfeld nauw verband met de mogelijke organisatie en de uitbouw van de educatieve diensten van de musea. Deze educatieve diensten mogen trouwens niet tot de Rijksmusea beperkt blijven. Zij dienen opgericht te worden in elke groep van musea die daarvoor geschikt zijn.

Het spreekt vanzelf, dat het Rijk niet voor elk van deze groepen musea het initiatief moet nemen. Ook de inrichtende macht van bepaalde musea kan deze initiatieven nemen. Maar die inrichtende machten zullen zich gesteund moeten weten, niet alleen moreel door uw departement, maar zullen van uw departement ook verwachten dat U daar financieel tussenbeide komt.

Wie musea zegt, die zegt in de allereerste plaats : het aanschaffen van kunstwerken. Mijnheer de Minister, er zal een belangrijke inspanning moeten geleverd worden indien wij niet willen dat collecties verarmen, dat bepaalde verzamelingen onvolledig blijven en dat er hiaten ontstaan die onherstelbaar zijn. Er zal moeten gezorgd worden dat de musea over een normaal krediet kunnen beschikken om hun verzamelingen te blijven aanvullen, om aanwinsten te kunnen doen. Ik weet dat dit een bijzondere last is en dat dit een bijzonder zwaar probleem doet rijzen. Maar doen wij dat niet, dan wordt een museum beheren gewoon het bewaren van voorwerpen, dan verdwijnt het dynamisme.

Nu wij het over bewaren hebben is het onvermijdelijk dat wij ook spreken over het klasseren en het restaureren van monumenten. U heeft het in uw uiteenzetting aangehaald en ik zou daar toch eventjes willen op terugkomen — en ik zie dat de Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting zeker voor dit gedeelte grote belangstelling heeft en wij prijzen er ons gelukkig om.

Wij geloven, Mijnheer de Minister, dat wij hier voor

een belangrijke keuze staan, want ofwel gaan wij naar een politiek die afgestemd is op de middelen waarover wij beschikken en dan houdt dat in dat wij het aantal klasseringen en dus het aantal restauraties, want de twee zijn onverbiddeijk aan elkaar gekoppeld, tot een absoluut minimum moeten beperken met al de gevolgen **vandien** wat het cultuurhistorisch patrimonium van dit land betreft, ofwel betekent het dat wij de middelen moeten vinden voor de politiek die wij willen voeren. Wat dit betreft zouden wij toch willen dat U een duidelijke verklaring aflegt, want zoals het er nu aan toe gaat, zo kan het echt niet langer. Wij voeren een politiek alsof wij de middelen hebben en wij trachten dus veel tegelijk te doen. Dan blijkt het dat de middelen, om tot restauraties over te gaan, ontbreken en dan heeft klasseren, helaas, dikwijls voor gevolg: het verval in de hand werken, natuurlijk ongewild, van monumenten, van gebouwen, van grootstedelijke centra die wij trachten te bewaren.

Thans een woord omtrent een heel ander thema: in de Commissie voor permanente vorming en jeugdzorg, Mijnheer de Minister, heeft U, wat de Koninklijke Belgische Tumbond betreft, verklaard dat U, over een ernstig probleem dat in dat verband rijst, het advies wilde inwinnen van alle betrokkenen.

Wij zouden U willen vragen die verklaring ook in openbare zitting te willen bevestigen want, met alle respect voor de verslaggever die in een recordtijd een groot werk heeft moeten verzetten, die passus vinden wij niet in het verslag terug en wij achten die passus belangrijk. Waarover gaat het?

De socialistische, de katholieke en de liberale **turnbonden**, Mijnheer de Minister, hebben een zeer groot aantal leden die een belangrijke activiteit ontplooiën. Maar, wat de internationale uitwisseling betreft, heeft de Koninklijke Belgische Tumbond, waarvan de activiteiten — om het zacht te zeggen — op een veel lager peil staan, het monopolie. Het is onvermijdelijk dat er conflicten ontstaan met de **landsbonden** van de socialistische, de katholieke en de liberale turngroeperingen en dat er binnen elk van die landsbonden problemen rijzen omdat hun leden, die een zeer hoge graad van perfectie — althans wat ons land betreft — hebben bereikt alleen maar door een heel andere groepering naar het buitenland kunnen worden gestuurd.

Mijnheer de Minister, U heeft toegezegd dit probleem te zullen onderzoeken. Wij vragen alle betrokkenen daarbij te raadplegen en tevens dat U dat hier, **vanop** deze tribune zou willen bevestigen.

Mijnheer de Minister, democratisering van de cultuur is, naar ons gevoelen, het openstellen en het toegankelijk maken van de cultuur voor iedereen; dat betreft de zogenaamde grote cultuur en daarvoor zal een belangrijke inspanning nodig zijn, zowel in verband met het initiëren als het stimuleren van het bezoek aan de grote culturele infrastructuur, zoals wij dat kunnen noemen. Het democratiseren, het openstellen van de cultuur voor iedereen betekent —

en U heeft het zelf onderstreept — waardering opbrengen voor het werk van de talloze verenigingen die gedurende tientallen jaren in dit land actief zijn, niet alleen waardering opbrengen maar ook de infrastructuur, waarin zij hun activiteiten kunnen ontplooiën, ter beschikking stellen.

Wij zouden kunnen stellen dat een cultuurbeleid erop moet gericht zijn de kwaliteit van de samenleving en van de mens op te voeren.

Mijnheer de Minister, wij verwachten dat U — zoals U het zelf heeft gezegd — een dynamisch cultuurbeleid zal voeren. Wij hopen dat U met de enkele facetten van Uw cultuurbeleid die ik hier — namens mijn fractie — naar voren heb gebracht rekening zal willen houden. Wij hopen ook — zoals U het zelf heeft uitgedrukt — dat het hierbij niet bij vrome, of minder vrome, intenties zal blijven.

Mijnheer de Minister, op onze steun kan U — wat dit betreft — in elk geval rekenen. (**Applaus bij de leden van de B.S.P.**)

De Voorzitter. — De heer De Croo heeft het woord.

De heer De Croo (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, wij hebben met nieuwsgierigheid en bijzonder veel aandacht geluisterd naar de eerste belangrijke uiteenzetting van de heer Minister van Nederlandse Cultuur in de bespreking van het begrotingsbeleid van dit begrotingsjaar.

Weliswaar kunnen wij begrijpen dat zijn uiteenzetting omvangrijk is geweest omdat hij in deze lange inleiding de verschillende facetten van zijn cultuurbeleid heeft willen belichten. Weliswaar zal ook hetgeen hij en mijn geachte voorgangers op dit spreekgestoelte hebben gezegd door zovele infrastructurale groepen worden geïnterpreteerd als het begin van een cultuurbijbel of cultuurbijbeltje. Nochtans is het mij opgevallen dat in de uitgebreide uiteenzetting van de heer Minister, en die wij ditmaal als Cultuurraad terecht verdienden, een paar fundamentele vragen nog onbeantwoord zijn gebleven.

De eerste fundamentele vraag die wij ons met veel aandacht stellen is waarom in deze belangrijke uiteenzetting geen woord over het Cultuurpact wordt gezegd.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Mag ik onmiddellijk antwoorden? Wel, omdat wij hier niet moeten discussiëren over het Cultuurpact maar dat dit moet gebeuren in het nationale Parlement.

De heer De Croo. — . . . dus omdat, zegt de heer Minister, wij hier niet moeten spreken over dit onderwerp maar wel in het nationale Parlement.

Nochtans, van het bedrag „100” dat gespendeerd wordt aan de cultuur zal ongeveer het bedrag „85” beheerd worden door het „culturele Parlement” en zullen deze „85%” van de uitgaven voor de cultuur worden aangewend in bevoegdheidsnormen die

exclusief deze ook zijn van dit „cultuurparlement”. Mijns inziens blijkt het mij een vraag waard te overwegen of door het akkoord van de partijen hieromtrent wij niet alleen moeten komen tot een voorstel van wet dat dit Cultuurpact zou inhouden maar tegelijkertijd zowel in de Nederlandstalige Cultuurraad als in de Franstalige „Conseil culturel” tot een voorstel van decreet dat in dezelfde cultuurwaarborgen zou voorzien.

Men kan antwoorden : ja, U hebt daar een procedure die bestaat in de huidige Cultuurraden waar men met een vierde van de leden het eventueel in gevaar gebrachte evenwicht kan doen herzien mits een gecompliceerde procedure. Wanneer men echter een cultuurbescherming door een wet alleen wil bereiken, met de nodige waarborgen, moet dit niet alleen nationaal ingezien worden maar ook op lokaal en regionaal vlak enerzijds en op Nederlandstalig vlak en Franstalig vlak anderzijds worden uitgevoerd. Die „85%” zullen dan in een concrete vorm vanuit de begrotingen moeten fungeren; dus acht ik het een vraag waard te weten of wij het Cultuurpact niet alleen in een wet maar ook in een decreet zouden moeten vertolken.

Dat is volgens mij wel het overwegen waard en dat is dan de eerste hoofdopmerking die ik wenste te maken. En nu een tweede opmerking. Wanneer in de economische sector bij voorbeeld of in de sociale sector de collectiviteit het op zich neemt een of andere situatie recht te houden, wanneer men zegt dat privé-initiatief onvoldoende gewapend blijkt te zijn om een of andere doelstelling te verwezenlijken, kan de Staat tussen beide komen en wij moeten deze benadering op cultureel gebied insgelijks pogen te doen.

Zou het dan niet rechtvaardig zijn dat voor die groepen die het minst georganiseerd zijn, die de meeste moeilijkheden kennen, die infrastructuur het minst ontwikkeld zijn, dat aan die groepen de meeste aandacht wordt besteed?

Het komt mij voor dat, wanneer men wat betreft de spreiding van het cultuurbeleid in Vlaanderen concreet bekijkt, en wanneer men de ontleding doet van de begunstigden, men tot soms eerder onthutsende vaststellingen komt.

Ik heb de indruk dat groepen die in het Vlaamse land grosso modo 30 à 40% van het kiezerskorps vertegenwoordigen in de „cultuurduw”, voor 85 à 90% genieten van hetgeen de Staat verleent, dit volgens een stelsel van „objectieve” criteria waarin een zeker aantal organisaties aan de gestelde vereisten qua leden, en qua functionering beantwoorden. Ik zou hier niet willen spreken van de vier tepeltjes van de koe waarover onze Collega Vanhaegendoren of een van zijn voorgangers het had — of zouden er soms in Vlaanderen culturele koeien grazen die meer dan vier tepeltjes hebben?

Het was Collega Vanhaegendoren, wiens Vlaamse gebondenheid ook ergens iets met dat viervoetig dier bijzondere contacten blijkt te hebben.

Wat er ook van weze, wij stellen ons de vraag of er geen bis, ter en quater in idem gebeurt wat **subsidieringsuitkering** aangaat.

Cultuurpact en bijstand aan minder begunstigden zijn twee grote fundamentele opties die ik graag had gehoord in uw inleidende spreekbeurt. Maar, wij zullen dit misschien krijgen in het antwoord dat wij van uwentwege verwachten.

Ik ga U nu deelsgewijze volgen op door U bewandelde wegen. Wanneer ik een paar hoofdstukken van deze begroting bekijk, stel ik mij momenteel toch enkele vragen over het kunstonderwijs in het algemeen en over het Rijksonderwijs ter zake in het bijzonder.

U hebt ons gezegd — ik wist het niet — dat in het jaar 1973, 100 000 leerlingen kunstonderwijs zouden genieten. Mijn vraag is deze — als ik de begroting bekijk — welke ongeveer de kostprijs per leerling ter zake was, welke ongeveer het rendement was en dit ook per categorie, en wat eventueel de **evaluatiecriteria** waren die in het kunstonderwijs worden benut. Toch maak ik van tijd tot tijd de bedenking dat het toch een vreemde situatie is. Het „vrij” kunstonderwijs krijgt zijn subsidies namelijk uit de bronnen van het Departement van Nationale Opvoeding terwijl het Rijksonderwijs die uitsluitend van het Departement van Cultuur krijgt. Dan maken wij ook volgende overweging of daar qua benoemingen, qua aanstellingen of oriëntatie in dat Rijksonderwijs, in de culturele sector altijd de evenwichtigheid en evenredigheid is benaderd die wij van uw voorganger verwachten, maar, waarvan wij helaas zo weinig merken.

Men mag de vraag stellen of eventuele overwegingen van het Schoolpact ter zake, niet tot dit niveau moeten worden uitgebreid.

Inderdaad, er zal een optie te nemen zijn of al de vormen van onderwijs, van welke oorsprong zij ook zijn, niet ergens moeten worden gegroepeerd. Dit staat ook vermeld in de overwegingen van het Regeerakkoord. Indien zij moeten worden gegroepeerd, dient te worden aangeduid in welke sector van de beleidsvorming.

Ook zullen wij eerstdaags onder meer voor het probleem van architectuuropleiding komen te staan, die ook eerder in de sector van de cultuur komt te liggen dan in deze van de Nationale Opvoeding.

Een tweede belangrijk deel van deze begroting lijkt mij de permanente vorming te zijn.

Ook in dit opzicht gaat mijn aandacht uit naar het hulp bieden aan de minst begunstigden. Men kan evenwel een bijkomende vraag stellen. Weet men juist hoeveel benutters van de permanente vorming in georganiseerde structuren zitten en hoeveel benutters of mogelijke benutters er zijn in ongeorganiseerde structuren? Ik heb de indruk dat hetgeen door de groeperingen werd opgeëist en verkregen, slechts tot een klein gedeelte van de bevolking komt. Ik meen te mogen zeggen dat het misschien een **gemakkelijkheidsoplossing** is vanwege de overheid om recht

voor zich te maken te hebben met één en zoveel raden waar veel gestructureerde organisaties inzitten, over welke men dan kan strooien hetgeen die jaren, aan een min of meer geprogrammeerde mogelijkheid, als financiële belofte inhouden.

Maar ik stel mij de vraag wat ten slotte neerkomt op diegenen die niet georganiseerd zijn, die zich niet vertegenwoordigd voelen door deze mijns inziens beperkte minderheid van jongeren van volwassenen en ook van anderen, die maar Staatstoelagen genieten langs één of andere georganiseerde groep.

Inderdaad, wanneer men spreekt over cultuur en cultuurbeleid moet men een algemene visie hebben van hetgeen de gemeenschap ter zake kan verstrekken. Volgens mij is dit zowel het cultuurbeleid in het onderwijs, dit van sociale promotie, men vindt het in het geschreven onderwijs, in de radio en in de televisie, en in alles wat niet de klassieke schoolopleiding **omvat** Cultuurbeleid bevindt zich niet alleen in wat wij hier als permanente vorming kunnen uitstrooien of uitgeven; al is het dikwijls in heel lange objectieve criteria benuttende georganiseerde groeperingen vermeld.

Men kan ook de vraag stellen — bijvoorbeeld voor de mediatheken en de grote bibliotheken — of we hier terug geen valse weg inslaan door te trachten gelijk welk initiatief dat enkele kenmerken vertoont van gesubsidieerd te zijn aan te moedigen, daar alleen grote politiek kunnen voeren, waar wij geen grote massa-mediatheken, geen grote bibliotheken, geen grote discotheken in het Vlaamse land tot stand kunnen brengen omdat de overheid, in plaats van voor de ongeorganiseerde zich eerder als een „service organisatie” in te stellen, veel liever uitdeelt aan een reeks organisaties van welke men mag zeggen dat ze in zeer vele gevallen „overgesubsidieerd” zijn op een wijze dat zij de zoveel takken vormen van een zelfde boom en zelfs vele bladeren van eenzelfde tak. Mijnheer de Minister, ter zake kan ook de overweging worden geopperd of de infrastructuur die wij bezitten en ik denk bijvoorbeeld aan de materiële infrastructuur, de schoolgebouwen, niet in een **ratio-nalisatie**proces beter kunnen worden benut. Ik denk dat het de overweging zou waard zijn eens te zien hoeveel uren per jaar een cultuurcentrum of een schoolgebouw dat kan aangepast worden, wezenlijk wordt benut door de gemeenschap.

En ik stel de vraag of er hier ook geen polyvalente gebruiksvormen zouden kunnen worden gebezigd. Ik herinner mij zeer goed, lange tijd geleden, dat om een Rijksschoolgebouw gedurende het groot verlof te kunnen benutten, het een drama was omdat men ergens stuitte op de afwezigheid van de **conciërge**. Hetzelfde drama gebeurde om in verplaatsing het park van autobussen van het Rijk te kunnen gebruiken; men stuitte daar ook op de verlofdata van de chauffeurs of het verzekeringsbeleid van na of voor de schooluren geopende of niet geopende gebouwen. Kunt U dat formidabel kapitaal van materiële infrastructuur ook niet beter openstellen aan hetgeen onze

bevolking kan tegemoet komen? Want dat is ook een van de manieren waarop men kan rationaliseren, besparen en efficiënt zijn.

Mijnheer de Minister, wanneer men ergens naar de middelen kijkt waarover de cultuur blijkt te beschikken, dan heb ik toch iets over voor een aantal zaken. Wij hebben een staatsstelsel waarin het opnemen van de gelden die komen van de gemeenschap of van de individuen geen specifieke aanwending kennen. Om maar een voorbeeld te nemen: wanneer wij onze radio- en televisietaks kwijten — die trouwens onder de voorgaande Regering fel gestegen is — dan wordt die niet automatisch gebruikt voor het uitzenden of het verbeteren van de programma's die deze betalingen eventueel zouden rechtvaardigen. Dit volgens het algemeen principe dat er maar één Staatskas is in welke alle fondsen worden gestort. Dit blijkt niet volledig waar te zijn in het Departement van de Cultuur en van de Sport. Er bestaat daar ondermeer een „sportfonds” waar men met specifieke **recruterings**-middelen gelden opvist die men aan specifieke doeleinden uitgeeft. En, daar waar men soms kritiek voert over de speelzucht van onze inwoners moet men toch bekennen dat zowel de pronostieken als andere zaken dat sportfonds komen stijven. Maar blijkbaar heeft noch het Rekenhof, noch het Parlement daar enige inzage of controle over en ik heb mij reeds afgevraagd waar wij ergens, als onschuldige Kamerleden, én de inkomsten van dit sportfonds én de aanwendingen zouden kunnen vinden.

Inzake de aanwending, heb ik een zeker aantal zaken vernomen. Misschien ben ik onvolledig geïnformeerd geweest. Wanneer wij in een periode van zeer grote behoeften, inzake onderwijs, spraken over de infrastructuur die in verschillende schoolnetten op het vlak van de sport ter beschikking van de inwoners kon worden gesteld, heb ik vastgesteld dat het vrij onderwijs over ongeveer driehonderd overdekte zwembaden zou beschikken en het Rijksonderwijs slechts over twee. Misschien werden de cijfers mij minder juist voorgesteld, maar ik verzoek toch om uitleg, want men zegt dat deze sportinfrastructuren ergens een deel van ons onderwijs begunstigen. Toch kan de vraag worden gesteld wat juist met de inkomsten van dat sportfonds in de laatste periodes gebeurd is.

U bent niet verantwoordelijk voor het beleid van uw geachte voorganger die U trouwens hier op deze tribune hebt gefeliciteerd, maar U bent zeker en vast verantwoordelijk voor het toekomstig beleid.

U zal mij toelaten hier ter zake te vragen specifiek de controle en de opdrachten van de uit het sportfonds gebruikte middelen vast te stellen.

Mijnheer de Minister, dit is één van de aspecten die ik in uw beleid wou belichten.

Eén van de andere aspecten van uw begroting, met name de monumenten, is niet minder belangrijk dan andere posten. Ik heb reeds gehoord dat U eveneens bekommerd bent over de monumentenzorg. Wij ook zijn er over bezorgd.

Wanneer bijvoorbeeld Rijksscholen in geklasseerde gebouwen gevestigd zijn wordt het onderhoud ervan door het Ministerie van Openbare Werken — dienst staatsgebouwen, — waargenomen. Maar dat is een zeer trage logge procedure. Een voorbeeld daarvan is de schade geleden door het kasteel Isque te Overijse evenals de school ondergebracht in 't Huis 60 in de Naamsestraat te Leuven dat ingestort is omdat het Departement van Openbare Werken niet over de nodige gelden kan beschikken om in het onderhoud te voorzien.

Het is niet uw taak daarvoor de nodige middelen te verkrijgen, maar het zou interessant zijn mocht U er bij uw Collega van Openbare Werken, kunnen op aandringen, bijvoorbeeld een apart artikel te voorzien voor de restauratie van die monumenten — en het zijn er niet veel — waar het Rijksonderwijs gevestigd is.

Mijnheer de Minister, ik wil niet heel veel zeggen over uw politiek inzake kunstwerken. Het blijkt dat er kelders zijn die volgepropt zitten met kunstschaten. Ik heb vernomen dat wanneer een functionaris van om het even welke graad ergens een tableau of een beeldhouwwerk, die door de collectiviteit werden aangeschaft, ergens op een meer zichtbare plaats dan in de kelders van de Residence Palace zou willen tentoonstellen, dit zeer langzaam en moeizaam gebeurt.

U weet, Mijnheer de Minister, dat onze openbare gebouwen per definitie niet zeer aantrekkelijk zijn. Misschien kan er aan een betere spreiding en tentoonstelling van onze kunstwerken worden gedaan. Wanneer ik spreek over kunstwerken, durf ik mij wagen een kleine bijkomende opmerking te maken. In de laatste tijd spreekt men zeer veel over de verjonging van de kaders. De partij waartoe U behoort heeft in het Vlaamse land een zeker aantal beperkingen voor het verwerven van een mandaat vastgelegd.

Daarstraks hebben wij met eenparigheid — met uitzondering van de heer Van Geyt — een **beheers**-statuut van de B.R.T. gestemd waarbij de beheerders aan een zekere leeftijdsgrens worden onderworpen. Dat schijnt niet het geval te zijn met de Academie. Wanneer men lid is van een Academie, dan denkt men blijkbaar dat dit ad vitam **eternam** is, dit wil zeggen voor het ganse leven. Ik heb nooit het stijgend aantal jaren kunnen koppelen, of misschien ontkoppelen, aan het feit dat daarmee iemand veel aan wijsheid verkrijgt. Misschien kan ook hier aan het instellen van een leeftijdsgrens worden gedacht.

Ziedaar een aantal opmerkingen die ik wilde naar voren brengen. In uw inleidend betoog heeft U terloops ook gesproken over het belang dat U hecht aan de spelling. Ik heb met een zekere verbazing echter moeten vaststellen dat één van de zes van de door de Cultuurraad tot heden gestemde voorstellen van decreet nog niet in het Staatsblad werd gepubliceerd. Namelijk dit van een lid van deze Cultuurraad, thans Minister voor Justitie, de heer Vanderpoorten.

Dit decreet werd reeds goedgekeurd in de maand oktober van vorig jaar.

De heer Van Elewyck. — Het is toch de Minister van Justitie die het Staatsblad onder zijn bevoegdheid heeft.

De heer De Croo. — De Minister voor Cultuur heeft tot opdracht het beleid voor cultuur te voeren. Geef aan Caesar wat aan Caesar toekomt, U kent de spreuk. Laten we dus aan de Cultuur laten wat aan de Cultuur toekomt.

Wij kunnen ons dus gerust de vraag stellen of het ogenblik niet gekomen is om aan te dringen op de publikatie van dit gestemd decreet.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames, Heren, ik wil besluiten met de algemene bemerkingen in herinnering te brengen waarmede ik ben begonnen. Ik heb U mijn bezorgdheid meege-deeld wat betreft de bevoegdheid van de Cultuurraad en de door hem genomen decreten. Wij hechten daaraan zeer veel belang.

Ik heb U ook gezegd dat wij U vragen een nieuw equilibrium in uw departement tot stand te brengen en in concreto het beperkt subsidiëringsmanna, waarover uw departement beschikt, te regulariseren. Er zijn inderdaad beperkte mogelijkheden qua erkenning en subsidiëring van een aantal organisaties — zuster- en broederorganisaties die op elkaar gelijken als tweelingen — en hier moet een nieuwe en verbeterde mentaliteit worden verkregen.

Wij weten zeer goed, Mijnheer de Minister, dat wij U moeilijk voor de dagelijkse zonden van uw voorganger kunnen veroordelen. Wij hebben echter de indruk dat met de mogelijkheden die de uwe zijn, wij volgend jaar verplicht zouden kunnen zijn een vragend of zoniet een meer vingerwijzend geluid te laten horen.

Wij hopen stellig dat wij echter volgend jaar de eerste in uw beleid gerijpte vruchten van een pluralistische cultuur zullen kunnen plukken. Wij hopen dat wij U op basis van uw realisaties zullen mogen feliciteren en ik zal dat dan graag namens onze groep doen. (*Applaus*)

De Voorzitter. — De heer Van Geyt heeft het woord.

De heer Van Geyt (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, ik zal zeer kort zijn. Ik wil erop wijzen dat het nieuwe statuut van culturele autonomie, om ten volle gedragen te worden door de hele Nederlandse cultuurgemeenschap in dit land, noodzakelijkerwijze vereist dat het Cultuurpact tot werkelijkheid zou worden gemaakt. Mijn voorgangers op deze tribune hebben reeds gezegd dat het nuttig zou zijn het cultuurpact zo vlug mogelijk om te zetten in decreten van deze Raad. Ik geloof dat, vooraleer het Cultuurpact in decreten kan worden omgezet, het erop aankomt te bewijzen dat het autonome Neder-

landse cultuurbeleid in dit land werkelijk wordt gevoerd in de geest, volgens de principes, van het cultuurpact, dit wil zeggen, mits een daadwerkelijke toekenning aan elke strekking van de middelen om aan het cultuurbeleid actief deel te nemen.

Dat is de reden waarom ik, naar aanleiding van het eerste decreet dat wij vandaag hebben besproken, het amendement heb ingediend dat door de Regering niet werd aanvaard en waarom ik veel belang hecht aan het aspect van de verklaring van de heer Minister, volgens hetwelk dat principe wél geëerbiedigd zal worden op het ogenblik van het definitieve decreet. Ik geloof dat in de praktijk deze zaak op alle geleidingen concreet moet worden toegepast en dat er ter zake nog heelwat te verbeteren valt.

Ik wil hier nu niet verder uitweiden over algemene zaken, maar alleen verwijzen naar hetgeen gebeurt, meer bijzonder in de hoofdstad, op gebied van Nederlandse Cultuur. Ik heb reeds gezegd in andere debatten, dat het niet te loochenen valt dat de wijze waarop de Nederlandse Cultuurcommissie van de hoofdstad werd samengesteld, van die aard is dat die Cultuurcommissie op zichzelf geen voldoende waarborg van pluralisme geeft, vooral geen voldoende waarborg van evenwicht tussen de diverse strekkingen.

Dat is de reden waarom ik mij zeker verheug in het feit dat U een amendement heeft ingediend, dat ietwat minder karige middelen toekent aan deze Cultuurcommissie. Maar ik wil er onmiddellijk bijvoegen dat het volgens mij en volgens mijn vrienden — en ik geloof trouwens dat dit het geval is voor heelwat andere mensen die behoren tot de minoritaire strekking in het Nederlands cultuurleven in de hoofdstad -, onontbeerlijk is, dat naast die culturele commissie een pluralistisch raadgevend lichaam zou worden opgericht dat over de essentiële problemen van het Nederlands cultuurbeleid in de hoofdstad verplicht zou moeten worden geraadpleegd, eventueel met minderheids- en meerderheidsnota's. Ter zake bestaat de mogelijkheid, er bestaat zelfs een soort van overkoepelend orgaan van de plaatselijke socio-culturele raden, niet gestructureerd op grond van het ideologisch en filosofisch pluralisme, alhoewel de meeste strekkingen vertegenwoordigd zijn, maar wel op basis van de plaatselijke belangen. Ik geloof dat gestreefd dient te worden naar het garanderen van een werkelijk pluralisme in de samenstelling van deze Raad en dat die Raad een soort relais zou kunnen zijn tussen de culturele commissie en de plaatselijke socio-culturele raden en ook een rol zou kunnen spelen van advies aan de pluralistische lichamen; dat hij inzage zou kunnen hebben in het beleid van de Cultuurcommissie in de hoofdstad en ook van de instanties die met cultuur belast zijn en meer in het bijzonder van uw departement, Mijnheer de Minister, in de hoofdstad.

Ik zou dan willen besluiten met even de aandacht te vestigen op de noodkreet die werd geslaakt door een instelling van de hoofdstad, die wel volledig plura-

listisch is, met name de Agglomeratieraad van de Nederlandstalige Brusselse Jeugd.

Ikzelf en wellicht ook andere Collega's hebben die noodkreet schriftelijk ontvangen; daaruit blijkt dat, tengevolge van een ongehoorde vertraging in het concreet toekennen van de beloofde kredieten, deze Raad dreigt de betalingen te moeten staken en aldus te moeten afzien van het minimum aan infrastructuur en aan medewerkers dat voor zijn werking onontbeerlijk is.

Ik zou dan ook de wens willen uitdrukken, Mijnheer de Minister, dat U vandaag geruststellende woorden zoudt kunnen spreken en dat vooral deze geruststellende woorden zeer snel gevolgd zullen worden door concrete daden die deze Raad uit zijn benarde toestand zouden helpen. Dit zou meteen wel een klein positief teken zijn van uw wil om werkelijk de pluralistische lichamen in het culturele leven van de hoofdstad daadwerkelijk te steunen en tevens een stap zijn in de richting die ik daareven heb aangehaald.

De Voorzitter. — De heer De Bondt heeft het woord.

De heer De Bondt (op het spreekgestoelte). — Heren Ministers, Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, eerst en vooral zou ik een plicht van hoffelijkheid willen waarnemen door de Vergadering erop te wijzen dat in het verslag dat ik heb uitgebracht op bladzijde 5 een storende drukfout is gesloten, met name één van de hoogleraren van de Rijksuniversiteit van Gent werd door de Minister opgedragen een onderzoek in te stellen naar de structuur van het architectuuronderwijs en deze professor heet De Block, terwijl de naam in het verslag verkeerd is gespeld. Overigens zou ik op drie punten kort willen tussenbeidekomen en in een eerste punt zal ik het hebben over het kunstonderwijs en een bepaald aspect daarvan; in het tweede punt zou ik iets willen zeggen over het architectuuronderwijs en in een derde deel, dat ietwat langer zal uitvallen, zal ik spreken over één der bevoegdheden van deze Cultuurraad die niet in de begroting werd weerspiegeld.

Wat het eerste punt aangaat, inzonderheid het onderwijs en de beeldende kunsten als onderdeel van het kunstonderwijs, hebben wij vernomen via de uiteenzetting van de heer Minister in de Commissie en via zijn inleiding hier tijdens de bespreking, dat hij met een zekere voorzichtigheid de verdere ontwikkeling en de verdere groei van dit kunstonderwijs zal moeten in acht nemen, omwille van de budgettaire implicaties van de sterke groei die dit onderwijs in het verleden heeft gekenmerkt.

Ik zou willen zeggen dat men met deze afremming uiterst voorzichtig moet zijn. Ik meen dat onze kunstenaars in het algemeen, en voornamelijk onze beeldende kunstenaars, voor zover zij een inzet hebben als leraar in het kunstonderwijs, daaruit een maatschappelijke onafhankelijkheid putten die hen in staat stelt op het artistieke vlak creatief te zijn zonder aan enige beperking onderhevig te zijn.

U hebt in uw inleiding zelf gezegd, Mijnheer de Minister, dat U de biezondere zorg op het sociale vlak had voor een aantal kunstenaars. Wanneer de overheid zich op het sociale vlak moet bekommeren om het levensonderhoud van de kunstenaars is dat van de zijde van de overheid een delicate opdracht omdat de overheid dan een waarde-oordeel moet uitspreken over de artistieke om te kunnen bepalen wanneer iemand kunstenaar is of geen kunstenaar. Daartegenover staat dat de inzet van de leraars in het kunstonderwijs op twee manieren maatschappelijk nuttig is, enerzijds omwille van de dienstverlening in dit onderwijs zelf, wat reeds een belangrijke culturele prestatie is in de zinvolle vrijetijdsbesteding, en anderzijds door het feit dat op die manier in hunnen hoofde een levenssituatie wordt geschapen die de eigenlijke artistieke creativiteit in volle vrijheid laat geschieden. Bij deze bedenking heb ik mij geïnspireerd aan het feit dat men in Nederland jarenlang heeft gelaboreerd aan een syndicaal statuut voor de kunstenaars. Men moet die zaak met grote voorzichtigheid aanpakken. Er zijn nog lege plekken op de kaart waar nog initiatieven inzake kunstonderwijs kunnen genomen worden.

Ik wil eigenlijk dit zeggen : wanneer wij besparingen doen op het ene vlak dat wij dan eventueel uit een andere deur uitgaven noodzakelijk maken die niet hetzelfde sociaal nut hebben als de besparingen die wij eerst hadden willen doen.

Wat het architectuur-onderwijs betreft, Mijnheer de Minister, dit architectuur-onderwijs is een zorgenkind en ik ben een beetje terughoudend om daarover te spreken omdat ik niet wil dat wij met dit onderwijs komen in hetzelfde straatje zonder eind als datgene wat wij zijn opgegaan bij de regeling van de kwestie der technisch ingenieurs.

Ik geef ter overweging of het niet mogelijk is eventueel maatregelen te nemen op korte termijn, in afwachting dat wij maatregelen op ietwat langere termijn voorbereiden, die nog heel wat onderzoek zullen meebrengen, zoals Uzelf heeft medegedeeld in de Commissie voor het Kunstonderwijs, en dat wij alleen een regeling treffen op korte termijn over die zaken waar iedereen over akkoord is, namelijk, dat wij overgaan tot een eenvoudige rangschikking van de studies van architect, in het onderwijs van het lange type, dit krachtens het artikel 2 van de wet van 7 juli 1970. U weet dat wij later, wanneer wettelijke maatregelen worden genomen tot regeling van het hele hoger artistiek onderwijs of van de opleiding tot architect als onderdeel daarvan, wij alle andere aspecten met kennis van zaken moeten kunnen regelen. U zal misschien geneigd zijn eerder te opteren voor een onmiddellijke aanpak van het hele probleem. Wij zullen ons daartegen niet verzetten en het toejuichen. Wij willen er nochtans op wijzen dat een regeling in zijn geheel zoveel tijd in beslag zal nemen, dat het wellicht gemakkelijker is onmiddellijk door een eenvoudig initiatief, datgene te regelen wat kan geregeld worden. Hier doel ik op de rangschikking

van de opleiding tot architect in het onderwijs van het lange type.

In de derde plaats zou ik iets willen zeggen over de bevoegdheid van de Cultuurraad.

Het ontbreken van enig krediet in verband met de bevoegdheid van de Cultuurraad aangaande „de aanmoediging tot vorming van navorsers”, heeft mij verontrust. Deze bevoegdheid wordt ons toegekend krachtens artikel 2 van de wet van 21 juli 1971, artikel dat de culturele aangelegenheden die tot de bevoegdheid van Cultuurraad behoren bepaalt. Er bestaat ongetwijfeld een binding met de bevoegdheden die door de Grondwet, artikel 59 bis, paragraaf 2, aan de Cultuurraad worden toegekend inzake onderwijs. Tussen onderwijs en aanmoediging van de vorming van navorsers bestaat een belangrijke binding.

Welnu, het stoort mij en verontrust mij dat ik in deze begroting voor 1973 geen enkel woord hoor — dat is minder erg, want woorden zijn geen oorden — en zelfs geen enkel krediet vind.

Ik zou willen pleiten voor het herstel op een efficiënte wijze van deze klaarblijkelijke vergetelheid. Kan ik het wel zo noemen? Ik denk dat het hier eerder een gebrek is voortkomende uit het feit dat de begroting die nu wordt voorgedragen in zekere mate onvolgroeid is. Het werk van het uitpuren van de bestaande begrotingen vanuit de optiek van de bevoegdheid die de grondwetgever en de wetgever aan de cultuurraad heeft verleend, is klaarblijkelijk nog niet voltooid. Mijn betoog streeft ernaar de Regering daarop attent te maken en mogelijk een zekere inhoud te geven aan dit gedeelte van de Cultuurraad.

Ik wil verwijzen naar een passage uit het politiek akkoord dat bij de Regeringsverklaring was gevoegd. Onder punt 7 c) wordt gesproken over „een herstructurering van alle organen van het wetenschappelijk beleid”.

De aankondiging in het politiek akkoord van dit gedeelte, is op dit ogenblik bijzonder actueel, juist om de Regering in staat te stellen het werk van de selectie van de kredieten en de initiatieven die toekomen aan de Cultuurraad enerzijds en die welke moeten bewaard blijven voor het nationale Parlement anderzijds, door te voeren.

In dit verband wil ik over drie zaken spreken. Voor eerst wil ik de aandacht vragen voor het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek ter bevordering van Nijverheid en Landbouw. In de tweede orde wil ik een woord zeggen over artikel 47 van de wet van 27 juli 1971 aangaande de financiering en de controle op de universitaire instellingen. In derde instantie, aansluitend daarbij, wil ik handelen over de zogenaamde collectieve fondsen.

Wat het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek ter bevordering van Nijverheid en Landbouw betreft, eerst enkele objectieve gegevens. Gedurende een paar jaar heb ik getracht een inzicht te krijgen in de participatiegraad van de twee cultuurgemeenschappen aan de inspanning voor het toegepast

onderzoek in de nijverheid die door deze instelling wordt verricht. Eindelijk heb ik recente gegevens ontvangen als antwoord op herhaaldelijk gestelde parlementaire vragen. Misschien kan het nuttig zijn, vermits het antwoord niet is afgedrukt maar „bij briefwisseling aan het geacht lid medegegeeld werd”, enkele cijfers vanop de tribune bekend te maken.

In 1972 werd er 883 miljoen besteed aan het wetenschappelijk onderzoek ter bevordering van de nijverheid via deze verdelingsinstelling. Daarvan ging in percentage uitgedrukt, 21% naar Nederlandstalige initiatieven en 74% naar Franstalige initiatieven, terwijl 5% ging naar onder dat oogpunt niet te definiëren initiatieven.

Wat betreft de daardoor geïnduceerde tewerkstelling, die 1 261 eenheden bedraagt, kwam de tewerkstelling ten goede aan 24% Nederlandstaligen en 76% Franstaligen.

Het is bekend dat voor een omvangrijk volume door het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek ter bevordering van Nijverheid en Landbouw specialisatiebeurzen worden toegekend, die hoofdzakelijk op het gebied van de scheikunde worden aangewend. Welnu, wat datzelfde jaar betreft, werd er 38% van de beurzen aan Nederlandstaligen toegekend en 62% aan Franstaligen. U merkt dat daar, om redenen van verworven snelheid waarschijnlijk, nog altijd een bedroevende Belgische werkelijkheid aangaande de verdeling van deze kredieten in dit Fonds voortduurt. Ik weet dat het geen opzet is maar dat het verband houdt met de structuur van de nijverheden en van de associaties van nijverheden die op de bemiddeling van dit Fonds een beroep doen.

De heer Vanhaegendoren. — Geachte Collega, de Minister moet eerst zeggen of hij daarvoor bevoegd is.

De heer De Bondt. — De Regering is daarvoor bevoegd en de Minister vertegenwoordigt de Regering. In verband met het perspectief ter zake dat blijkt uit de Regeringsverklaring wil ik, wat dit punt betreft, de volgende suggesties doen.

Ten eerste, er zou een harmonisering moeten tot stand komen van het geheel van de inspanningen van de overheidsinstanties die steun verlenen aan het wetenschappelijk onderzoek ter bevordering van nijverheid en landbouw, aan de dienst van prototypes en aan de dienst van de nijverheidsbevordering. Bovendien zou een groot gedeelte van de kredieten, die thans aan de brutale economische expansie worden besteed, eerder moeten worden aangewend voor het opdrijven van het toegepaste **wetenschappelijk** onderzoek.

In tweede orde zou een inhaalprocedure op gang moeten worden gebracht, analoog met de **inhaal**operatie door de heer Lefèvre destijds begonnen, die betrekking had op het Nationale Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek en op de collectieve fondsen. Onder die voorwaarden meen ik dat het mogelijk moet zijn de kredieten van het Instituut voor

Wetenschappelijk Onderzoek ter bevordering van Nijverheid en Landbouw niet meer in de nationale begroting van het Ministerie van Economische Zaken te handhaven, maar die toe te kennen aan de dotaties van de twee cultuurgemeenschappen.

Dit moet trouwens ook het geval zijn voor de kredieten die bij het Departement van Nationale Opvoeding betrekking hebben op het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. U weet dat het globale krediet dat voor dit Fonds ter beschikking wordt gesteld, gelijk is aan 4,44% van de totale regeringstoelage aan de zes volledige universiteiten. Welnu, binnen het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek heeft men altijd een neiging om a priori uit dit globale krediet een verdeling te gaan maken tussen de twee cultuurgemeenschappen op basis van de toelagen die aan de drie Nederlandstalige volledige universiteiten en anderzijds aan de drie Franstalige universiteiten worden toegekend, terwijl van meetaf aan, dus ab ovo, dit totale krediet zou moeten worden gesplitst, zoals trouwens in de feiten is gebeurd onder invloed van de inhaaloperatie van de heer Lefèvre. Ab ovo moet dit gesplitst worden a rato van het aantal eindexamen's in de tweede cyclus uitgereikt aan de Belgische studenten. Die bedragen moeten dan voorkomen in de culturele dotaties. Dus, dit is heel belangrijk, omdat dit het mogelijk maakt vanuit de Cultuurraad zelf een voogdij te gaan uitoefenen op het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek en vandaar aanwezig te zijn eventueel door middel van Regeringscommissarissen die de Ministers van Streekeconomie, cultuur en Nationale Opvoeding vertegenwoordigen.

De heer Vanhaegendoren. — U hebt het voorstel dat ik in die zin heb ingediend niet goedgekeurd. U bent in tegenspraak met uzelf.

De heer De Bondt. — Mijnheer Vanhaegendoren, ik neem aan dat U zich herinnert dat U dit voorstel hebt ingediend op een ogenblik dat wij niet beschikten over grondwettelijke en wettelijke bevoegdheden die ons in staat stellen dit thans, in het kader van de cultuurautonomie, te ontwikkelen.

Een derde punt dat ik naar voren wens te brengen is het volgende : er is ook een krediet dat niet door de wetgever is bepaald, maar dat dus gewoon door de uitvoerende macht wordt vastgesteld, een krediet dat wordt toegekend aan drie collectieve fondsen: een collectief fonds in verband met de kernwetenschappen dat voorkomt op de begroting van Economische Zaken, een collectief fonds voor het fundamenteel onderzoek dat voorkomt op de Begroting van Nationale Opvoeding en een collectief fonds voor de geneeskunde dat voorkomt op de begroting van Volksgezondheid.

Welnu, de verdeling, althans wat die laatste twee fondsen betreft, gebeurt op basis van het globale krediet aan de volledige universiteiten.

Mijns inziens is dit een verkeerde verdeelsleutel. Het is trouwens op die verdeelsleutel dat er een inhaaloperatie heeft plaatsgehad, dat wil zeggen dat de reële toestand vóór de inhaaloperatie nog veel ongunstiger was. Mijns inziens moet deze verdeelsleutel worden herzien omdat, wat de situatie van de volledige universiteiten betreft, het Nederlandstalig landsgedeelte zich in een slechtere positie bevindt dan de totaliteit van de Franstalige universitaire instellingen.

De heer Vanhaegendoren. — Ook in dat verband hebt U tegengestemd.

De heer De Bondt. — Mijnheer Vanhaegendoren, ik vraag U mij niet meer te onderbreken. Ik heb U trouwens ook niet onderbroken. Maar klaarblijkelijk zoudt U dat bijzonder gaarne hebben omdat U daardoor van uzelf denkt een vedette te zijn. Welnu, ik meen dat die verdeelsleutel kan worden herzien en dat ook op die drie begrotingen, in uitvoering van de bevoegdheid die aan de Cultuurraad wordt gegeven door de Grondwet en de wet, het moet mogelijk zijn die gedeelten van het budget te laten voorkomen in de dotatie van de beide Cultuurraden.

Ik zou dan ook de Regering dankbaar zijn indien op deze wijze inhoud zou kunnen worden gegeven aan dat gedeelte uit de Regeringsverklaring en indien op die wijze voor het jaar 1974 de begroting veel meer in overeenstemming zou zijn met de werkelijke bevoegdheid waarover deze Vergadering beschikt. **(Applaus op de banken van de C. V.P.)**

De Voorzitter. — De heer Jorissen heeft het woord,

De heer Jorissen (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, vorig jaar, op 6 juni, heb ik hier het feit aangeklaagd dat er in Vlaanderen te weinig werd gedaan inzake het behoud en de restauratie van burgerlijke gebouwen en van de historische dorps- en stadskernen.

Ik stelde toen vast dat er in het Vlaamse land slechts goed duizend gebouwen of onderdelen van gebouwen waren geklasseerd en dat in de vijf grootste Vlaamse steden met kunsthistorisch karakter en zelfs met Brussel inbegrepen, in totaal 234 gebouwen geklasseerd waren. In andere steden is het niet zoveel beter : Oudenaarde telt er 18, Kortrijk 12, Tongeren 10, de overige steden halen er zelfs geen 10, ook Leper niet die er slechts 8 heeft.

Ik heb toen met Nederland vergeleken waar niet minder dan 60 000 gebouwen en monumenten geklasseerd zijn. Amsterdam bij voorbeeld, bezit er meer dan 7 000 en een stad zoals Maastricht, met 100 000 inwoners, telt meer geklasseerde gebouwen en gevels dan gans Vlaanderen. Wij kunnen er volledigheidshalve aan toevoegen dat wij nog minder ver staan wat gerangschikte landschappen en geklasseerde oude dorps- en stadskernen betreft.

Veel is er sinds vorig jaar niet veranderd, ook niet wat betreft gerangschikte landschappen en geklasseerde oude dorpen. Tenzij dat de jongste Regeringsverklaring in het politieke akkoord van de regeringspartijen voor het eerst, zij het uitermate beknopt, melding maakte van dit vraagstuk en van de oplossingen, namelijk onder hoofdstuk „Politiek inzake leefmilieu en huisvesting” waar wij op bladzijde 37 onder paragraaf 3 „Ruimtelijke Ordening”, volgende punten lezen :

- Toepassing van de gewestplannen over het geheel van het grondgebied;
- Wetgeving op de natuurbescherming die onder meer zal voorzien in de subsidiëring van beschermingsinitiatieven door gemeenten en particulieren ;
- Wetgeving op de stadskernvernieuwing;
- Lancering van operaties tot milieuherstel in stedelijke gebieden ;
- Zeer ruime informatie en acties die moeten bijdragen tot de vorming van een ecologisch bewustzijn van de bevolking.

Ik zou in mijn kort betoog — want de tijd is hier gerantsoeneerd — vooral de aandacht willen vestigen op de stadskernvernieuwing en op de noodzaak van operatie tot milieuherstel in stedelijke gebieden. Allereerst om vast te stellen — en dat is toch een erg feit — dat we niet eens over een officiële inventaris, met bijbehorend fotomateriaal, beschikken van de waardevolle gebouwen en landschappen in het Vlaamse land.

Gedurende de oorlogsjaren is men met dit groots werk begonnen, doch het werd niet voltooid en nadien heeft men er, van officiële zijde, nooit meer werk van gemaakt. Hetgeen thans verspreid bestaat en onvolledig is danken wij aan tal van stedelijke of regionale commissies, die dit werk soms uitstekend, soms minder goed hebben verwezenlijkt.

Het zou een eerste taak van de Minister moeten zijn deze verspreide gegevens samen te brengen, kritisch vakkundig te laten onderzoeken, te corrigeren, aan te vullen en tot een geheel voor het Vlaamse land te voltooien.

Over de stadskernvernieuwing werd gedurende de jongste jaren in West-Europa gecongresseerd en bestaan er een reeks geschriften.

De vorige Minister van Nederlandse Cultuur had het te druk om dit belangrijke vraagstuk te ontdekken. Wij hopen dat de huidige Minister de tijd zal vinden om zijn medewerkers te vragen, met bekwaame spoed studie te maken van dit probleem. Het is immers noodzakelijk dit vraagstuk ernstig aan te pakken. Want niet alleen het leefmilieu is thans ernstig aangetast, ook het stedelijk milieu werd erg verminkt.

Men spreekt vaak over het hart van een stad en ook over de ziel van een stad, en niet zonder redenen.

Generaties uit vroegere eeuwen hebben hun esthetisch vermogen en hun architectonisch kunnen in de

stedebouw gelegd. Zij hebben onze oude steden een hart en een ziel gegeven. Men wilde niet alleen iets nuttigs en **functioneels** doch ook iets moois, iets visueel aantrekkelijks. Men wilde sfeer en een zekere intimiteit. Men wilde de burger vaker naar de stadskern trekken dan functioneel strikt noodzakelijk was, door een aangename toegevoegde waarde bij de functionele, en wel de esthetische. De stadskern behoorde vroeger tot het normale leefkader. Deze behoefte aan sfeer en aan een historische achtergrond wordt thans gelukkig weer sterker. Men ziet opnieuw de symbolische waarde van de binnenstad die de geschiedenis van een stad, van een volk en zijn instellingen weerspiegelt. Men verlangt ernaar ze ongeschonden, **zoniet**, hersteld, opnieuw te genieten. Wie ooit heeft gereageerd tegen boekverbranding in bepaalde regimes omdat hij dit barbaars vond, dient zeker nu te reageren tegen het cultuurbarbarendom dat onze oude stadskernen en stadsgezichten verminkt en met grote littekens overdekt. Dit gebeurt schaamteloos en vrijwel straffeloos.

Het is voldoende ondermeer Brussel te doorkruisen om dit vast te stellen. De Kapellekerk en de Zavel zijn nog slechts eilanden, musea, temidden van de golf van verwoestingen. Men zoekt zijn heil in een amerikanisering die in de Verenigde Staten zelf achterhaald is. Want aldaar stelt men thans pogingen in het werk om de steden weer een historische achtergrond te geven, zelfs door import, en dit om de ontvolking ervan tegen te gaan.

Ook bij ons dient men in te grijpen om de stadskernen opnieuw te bezielen :

1. Elke verdere aftakeling van de oude stadskernen dient strikt vermeden door een passende wetgeving die elke onverantwoorde afbraak verbiedt.
2. De oude gebouwen dienen gesaneerd en gerestaureerd en zo nodig een nieuwe functie gegeven. Dit komt trouwens niet duurder dan nieuwbouw.
3. De oude stadskernen dienen zoveel mogelijk **verkeervrij** te worden. Ze zijn het rustig en ongestoord bekijken waard en zullen zo beter opnieuw in het normale leefkader worden ingeschakeld. Wat een belangrijke bijdrage zou vormen om de ontvolking van de oude steden tegen te gaan.

Wij staan in dit land nog aan het begin van een cultuurpolitiek inzake behoud van waardevolle stadskernen, stadsgezichten, gebouwen, landschappen en natuurparken.

In Nederland ging de Staat voorop, provincies en gemeenten volgden.

Men is er het stadium van de restauratie van waardevolle historische monumentale gebouwen reeds voorbij.

Men is thans bezig de duizenden waardevolle oude huizen te restaureren, die overigens zeer in trek zijn, zodat lange wachtlijsten voor huurders werden aangegeld.

Amsterdam restaureert sinds jaren tegen een tempo van honderd per jaar.

Men is in Nederland bezig met het herstel van waardevolle stadsgezichten, met het herstel van waardevolle dorpskernen.

Sinds jaren heeft men er één tot anderhalf miljard frank per jaar aan besteed en men is er niet armer door geworden, doch rijker. De herstellingen bleken economisch verantwoord en het cultuurpatrimonium werd verrijkt.

De Staat ging voorop wat betreft het behoud of de restauratie van het cultuurpatrimonium.

In dit land gaat de Staat niet voorop, doch de straat. Men moet de straat op om voor het behoud te betogen.

Want om even over te stappen naar de waardevolle landschappen en natuurgebieden die inzake rangschikking even stiefmoederlijk bedeed werden als de waardevolle gebouwen, stellen we vast dat we betogingen gekend hebben voor het behoud van de Kalmthoutse Heide, de Kesselse Heide, het Peerdsbos, de duinen van De Panne, het natuurpark Scheldeland.

De verwoester bleek de Staat zelf of kreeg steun van de Staat.

Het natuurpark Scheldeland in Klein-Brabant is sinds jaren in het gewestplan Mechelen opgenomen. Men heeft er sindsdien pijplijnen doorgelegd, nadien de hoogspanning. Het was een zaak klaarblijkelijk van evenwicht tussen hoog en laag.

Thans legt men er een nieuwe brede weg vlak tegen, gedeeltelijk erin. Daar is dan geld voor!

De verontschuldiging luidt dat het gebied officieel nog niet werd geklasseerd. De regeringsverklaring zegt echter dat de gewestplannen zullen toegepast worden over heel het land.

Burgemeesters-partijgenoten mogen echter elk natuurgebied verder schenden.

Het argument dat ook door de heer Minister werd aangehaald, dat de Vlaamse Autonome Sectie van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen niet gehaast is om klasseringen te vragen, is daarbij geniepig.

De Regering zelf belet deze Commissie behoorlijk te werken.

Ik heb een brief bewaard dat een lid van deze Commissie me schreef een paar jaar geleden. Ik haal een passus aan :

„ In de Vlaamse autonome Sectie van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen is reeds sedert een paar maanden een ontwerp ingediend voor een op te richten begin van een monumentendienst bij ons. Nog geen antwoord van de Minister !

“De Minister heeft nog geen enkele vergadering van de Commissie bijgewoond om de dringende noden van de Commissie, en van onze monumenten in het algemeen, te leren kennen.

” Onze Commissie is verbitterd.

“De administratie van het ministerie vertraagt de zaken door ze tot zich te trekken. Onze Commissie heeft lamme wiken en kan zich niet reppen. Op elke

vergadering wordt er gezegd : heeft het zin dat wij blijven vergaderen, indien wij geen middelen te onzer beschikking krijgen (personeel, budget dat behoorlijk is, kortom een monumentendienst, zoals in Nederland) indien de procedure niet wordt herzien om de rangschikkingen en beschermingen te laten vlugger geschieden.”

Tot daar de brief.

Ik geloof dat elke commentaar overbodig is. Tenzij dan die dat we meer dan twee jaar later niet verder staan. Men wil geen behoorlijk georganiseerde Commissie voor monumenten en landschappen omdat men niet veel wil rangschikken.

Men denkt dat het te veel geld kost.

Het Nederlandse voorbeeld dat ik hier vorig jaar toelichte komt echter niet erg duur. Daar heeft men tal van particuliere verenigingen ertoe gebracht waardevolle huizen aan te kopen en te restaureren, onder bevoegd toezicht. Zo de vereniging „Hendrik de Keyser“ zo „De Amsterdamse Maatschappij voor Stadsherstel“, zo de „Stichting Diogenes“. Het zijn niet-commerciële instellingen die maximum 7 % winst mogen maken. Zij verhuren deze gebouwen en maken een lichte winst. Zij hebben honderden gebouwen gesaneerd en gerestaureerd.

Deze particuliere verenigingen zijn stimulerend voor stad en staat.

De heer Van Elewyck. — Mijnheer Jorissen, U stelt Nederland als voorbeeld, maar weet U dat onze Commissie nog onlangs opnieuw verboden heeft dat de restauratie van een beeldengroep gratis zou worden uitgevoerd? Onze Commissie is van oordeel dat het geld moet kosten. Dat mag ook worden gezegd.

De heer Jorissen. — Verre van mij te beweren dat in de Commissie nooit een fout zou zijn gemaakt. Ik ken het voorbeeld niet dat U aanhaalt. Ik ben ter zake dus niet de verdediger van de Commissie. Er is evenwel ook kritiek gevoerd.

Wat U nu zegt heeft niets te maken met het Nederlandse voorbeeld. Want, behalve Brugge dat sinds een jaar begonnen is met een grootscheeps plan van restauratie van oude waardevolle gebouwen, bestaat er in ons land ter zake niets tenzij dan hier of daar een restauratie.

Wat betreft de restauratie van gewone burgerhuizen is het een feit dat wij op dat vlak jaren ten achter zijn op wat in Nederland gebeurt.

Men hoort gewoonlijk aanstippen dat alles te veel zou kosten. Ik geloof dit evenwel niet omdat juist een restauratie van een gebouw niet meer kost dan een nieuwe woning. Ik ben van oordeel dat, wanneer de mensen goed zijn voorgelicht — Nederland bewijst dit — zij liever in een mooi gerestaureerd gebouw wonen dan in een karakterloos modern gebouw. De oude huizen hebben daarbij grote zolders, die tot studio's kunnen worden ingericht. Zij hebben daarbij gewoonlijk een tuin en daar is zeer veel vraag naar.

Ik beweer dat hier nog te weinig studie van dit vraagstuk werd gemaakt. Wij bezitten geen inventaris.

Behalve de restauratie van de monumenten wordt er op het gebied van de burgerlijke architectuur te weinig gedaan. Het is dat wat ik wilde betogen.

Als er voorlopig geen geld is dan kan men toch plannen maken op halflange termijn en bestemmingsplannen of bijzondere plannen van aanleg.

Dit jaar is gesteld in het teken van de abdijen en van de begijnhoven. Er zijn bepaalde begijnhoven in ons land die in erbarmelijke staat verkeren. Het zou reeds heel wat zijn een bestemmingsplan op te maken zodanig dat hier niets mag afgebroken worden. Als men overgaat tot sanering van het gebouw is het mogelijk deze begijnhoven opnieuw degelijk bewoonbaar te maken. Welnu, dat gebeurt niet.

Alleen te weten dat er eerlang iets van komt, kan het privé-initiatief losweken. Goedkope kredieten zouden reeds een stevige stimulans zijn. Ook de steden kunnen heel wat. Brugge geeft, ik heb het gezegd, als eerste het voorbeeld door het saneren en restaureren van honderd woningen per jaar.

Het komt er echter in de eerste plaats op aan dat de Minister van Cultuur zelf belangstelling krijgt en deze belangstelling laat blijken. Het juiste klimaat is noodzakelijk om het geheel van maatregelen van stapel te laten lopen.

Beginnen we dus met dit passend klimaat in het leven te roepen.

Als men in een land met weinig cultuur niet veel mag vragen, dan toch alvast dat.

Want dat kost niets.

De Voorzitter. — De heer Emiel Vansteenkiste heeft het woord.

De heer E. Vansteenkiste (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, achtbare Collega's, het is zeer goed mogelijk dat mijn kort betoog hier de indruk geeft over een zeer plaatselijk iets te gaan, alhoewel het toch een nationale aangelegenheid is.

Ik lees in het verslag over de begroting voor de sector Verkeerswezen dat alle voorzieningen voor die sector, betrekking hebben op het specifieke zeevisserijonderricht. En daar wil ik het precies een paar minuten over hebben.

Dit onderricht, dat leert ons het verslag, wordt verstrekt in zes visserijscholen, namelijk, een rijkvisserijschool te Knokke-Heist en 5 gesubsidieerde scholen, waarvan drie te Oostende, een te Nieuwpoort en een te Knokke-Heist. Voor een kuststrook van 65 km met drie vissershavens, beschikt men zomaar over zes visserijscholen. Men zou kunnen denken: „Dat is van het goede teveel”. Welnu, ik beweer niet dat de scholen die we thans bezitten niet goed zijn. Maar ik beweer wel dat een dergelijke versnippering zinloos is, de kwaliteit van het onderwijs niet ten goede komt, de politisering eens te meer in de hand werkt en daarbij zeer zwaar weegt op de belastingbetaler.

Die zinloze versnippering kost zeer veel geld aan de gemeenschap. Voor de zes scholen bestaan er werkingstoelagen en uitrustingsstoelagen. Weddetoelagen moeten voorzien worden voor zes directeurs, 32 leraren en 13 lesgevers, die instaan voor een gezamenlijke schoolbevolking van 227 leerlingen voor het jaar 1970-1971, 234 leerlingen voor het jaar 1971-1972 en 229 voor het schooljaar 1972-1973, met andere woorden: een gemiddelde van één directeur voor 39 leerlingen en een leerkracht voor vijf leerlingen.

Het visserij-onderwijs, op die manier ingericht en bestendig, kan men niet ernstig opvatten. Het komt neer op een verspilling van miljoenen, die door de gemeenschap moeten betaald worden, een verspilling waarvan de leerling-vissers het eerste slachtoffer zijn, maar waar men zich weinig schijnt om te bekommeren. Wie een dergelijke onderwijspolitiek voor de visserij in het leven houdt, dient zich af te vragen welke belangen hij eigenlijk verdedigt.

Het visserij-onderwijs dient dringend opnieuw gestructureerd en gedepolitiseerd te worden want het is ongetwijfeld de politisering die deze toestand heeft geschapen en in het leven houdt.

Ons visserij-onderwijs lijdt onder ouderwetse, onder conservatieve opvattingen en het is dus niet aangepast aan de eisen van een moderne onderwijspolitiek. Degene die het brevet of het diploma van motorist of schipper werkelijk betracht, zal zich als volwaardig kandidaat aanmelden. Dit betekent dat hij volledig dagonderwijs zal volgen. Ik vraag mij bijgevolg af waarom nog langer in avondonderwijs wordt voorzien, want het staat vast dat de zogenaamde noodzaak van dit avondonderwijs aangevoeld wordt door het optrommelen van garnaalvissers.

Ik pleit, Mijnheer de Minister, voor een spoedige reorganisatie van het visserij-onderwijs, voor een dringende depolitisering. Er moet tot een radicale hervorming worden overgegaan. Dit kan onder meer geschieden door het aantal visserijscholen tot ten hoogste twee terug te brengen. Het is toch vanzelfsprekend en bovendien logisch dat twee scholen ruim volstaan voor een kust van amper 65 km. Als men ziet wat men van zins is met het aantal scholen voor technisch ingenieur per provincie, dan kan het in stand houden van zes visserijscholen, waarvan drie te Oostende en twee te Knokke-Heist, niet gerechtvaardigd worden. Ik ben er voorstander van dat Oostende en Knokke-Heist de centra zouden zijn waar zich één visserijschool zou bevinden.

Ik blijf even bij Oostende. Men treft er drie visserijscholen aan: een stedelijke, een vrije en het koninklijk werk „IBIS”. Deze drie scholen liggen gemiddeld op drie kilometer afstand van elkaar. De stedelijke visserijschool is een nieuw gebouw. De vrije „Paster Pype”-school daarentegen moet zich met beschamende middelen rechtehouden, terwijl men voor het „IBIS”-complex een nieuwbouw voorziet op de visserijwijk te Oostende, de vuurtorenwijk. Dit

nieuwe complex zal opgetrokken worden midden een zogenaamd visserijdorp. Wat zal er daar in feite gebouwd worden? Alleen een nieuw internaat? Of zal men nog eens een nieuwe school bouwen? Oostende zal dan twee nieuwe visserijscholen bezitten die op drie kilometer van elkaar liggen. Hieromtrent zou ik meer willen vernemen van de heer Minister.

Ik ben mij ervan bewust dat ik een delicaat onderwerp heb behandeld en vooral een delicate oplossing heb voorgesteld. Men kan het natuurlijk zuiver politiek, zuiver electoraal bekijken en zich om de rest niet bekommeren. Dit is de gemakkelijkste manier om de gemeenschap te misleiden, maar vroeg of laat wrekt zich dit dan toch.

Daarom ben ik voor een radicale aanpak. Ongezonde, onlogische en financieel zwaarwegende toestanden moet men niet uit de weg gaan. Men dient de moed op te brengen ze uit de weg te ruimen.

Mijnheer de Minister, uw departement — en hier had ik gedacht mij te kunnen wenden tot uw Collega van Landbouw — beschikt ongetwijfeld over zeer veel documentatie, over nuttige en bruikbare gegevens met betrekking tot het zeevisserij-onderwijs.

Ik heb ergens gelezen dat de huidige Minister van Landbouw zeer bekommerd zou zijn om het probleem van de visserij-opleiding en dat het bij hem ernst zou zijn aan de kwestie van de visserij-opleiding grondige wijzigingen aan te brengen, niet enkel met woorden doch met daden.

In die opleiding is zeker het visserij-onderwijs begrepen en ik doe een dringend beroep op uw ernst, opdat de visserij beter, zuiniger, realistischer en eerlijker zou worden beheerd. **(Applaus op de banken van de Volksunie)**

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, wij zijn aan het einde van onze werkzaamheden van vandaag gekomen.

Aan de orde van de volgende vergadering zullen staan: de voortzetting van de algemene beraadslaging over de verschillende begrotingsdecreten; artikelsgewijze stemmingen en naamstemmingen; andere ontwerpen en voorstellen van decreet waarover de commissies verslag zullen hebben uitgebracht.

De Cultuurraad vergadert opnieuw op 8 mei 1973 in openbare vergadering. **(Instemming)**

— De vergadering wordt gesloten om 18 uur.

De Vergadering gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

VRAGEN (Rgt. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden

Vragen werden ingediend door : de heer Jorissen.